

**ОБЕКТ: „АДМИНИСТРАТИВНА СГРАДА ЗА ДИСПЕЧЕРСКИ ЦЕНТЪР
В УПИ XVI-504.937, ПРОИЗВОДСТВЕНА И СКЛАДОВА ДЕЙНОСТ ПО
ПЛАНА НА КВ. 9-НОВ, СИЗ – III ЧАСТ, ГР. ПЛОВДИВ”**

ВЪЗЛОЖИТЕЛ: „ЕВН БЪЛГАРИЯ ЕЛЕКТРОРАЗПРЕДЕ

ЧАСТ: ПЛАН ЗА БЕЗОПАСНОСТ И ЗДРАВЕ /ПБЗ/

ФАЗА: ТП

ОБЯСНИТЕЛНА ЗАПИСКА
към план за безопасност и здраве

1. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Настоящият проект за план за безопасност и здраве е изготвен въз основа на следните материали:

1. Задание и други първични данни предоставени от инвеститора.
2. НАРЕДБА № 2 за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд при извършване на строителни и монтажни работи.
3. ЗАКОН ЗА УСТРОЙСТВО НА ТЕРИТОРИЯТА в сила от 31.03.2001 г., изм. ДВ. бр.93/24 Ноември 2009г., изм. ДВ. бр.15 от 23 Февруари 2010г., изм. ДВ. бр.41 от 1 Юни 2010г.
4. НАРЕДБА №РД-07-2 от 16.12.2009 г. за условията и реда за провеждането на периодично обучение и инструктаж на работниците и служителите по правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.
5. НАРЕДБА № РД-07/8 от 20.12.2008 г. за минималните изисквания за знаци и сигнали за безопасност и/или здраве при работа
6. НАРЕДБА Из-1971 от 29.10.2009г. за строително-техническите правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар.
7. НАРЕДБА № 4 от 21 МАЙ 2001г. за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти, издадена от МРРБ в сила от 05.06.2001 г. Обн. ДВ. бр.51 от 5 Юни 2001г., изм. ДВ. бр.85 от 27 Октомври 2009г.
8. НАРЕДБА № Из - 2377 за правилата и нормите за пожарна безопасност при експлоатация на обектите от 15.09.2011 година.

2. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ И ХАРАКТЕРИСТИКА НА ПЛОЩАДКАТА

2.1. Местоположение на строителната площадка.

Площадката се намира в УПИ XVI-504.937, производствена и складова дейност по плана на кв. 9-нов, СИЗ – III част, гр.Пловдив. В имота има съществуваща административна сграда. Площ на имота – 3072,00 кв.м.

2.2. Топографски условия

Теренът е с неправилна конфигурация и равнинен характер. Има денивелация между бул."Васил Левски" и имота, която се преодолява с бъдещата ограда и вертикалната планировка.

2.3. Климатична характеристика на строителната площадка.

Районът на строежа има всички белези типични за строителството в областта, който е характерен със своя умерено континентален климат. Има целогодишен период от 264 дни или 12 месеца по 22 работни дни. Зимните температури са с максимална температурна стойност 20-25°C, а летните най-високи температури са +30 до +40 °C.

Силата на ветровете е с ограничено значение за строителната площадка.

При атмосферни условия, които временно не позволяват изпълнение на предвидените по график СМР, е възможно да се отрази принудителен престой в заповедната книга на обекта.

При наличие на вятър със скорост по-голяма от 11 м./сек. следва да се предпазват леките строителни материали от разпръскване.

2.4. Кратка характеристика и описание на обекта.

Предмет на проектиране е АДМИНИСТРАТИВНА СГРАДА ЗА ДИСПЕЧЕРСКИ ЦЕНТЪР в УПИ XVI-504.937, производствена и складова дейност , по плана на кв. 9-нов, СИЗ – III част, гр.ПЛОВДИВ. Сградата, която е обект на разработка в настоящия проект е ситуирана на калкан (свързано застрояване) със съществуваща сграда Център за данни - ЕВН.

В имота са разположени новата административна сграда за диспачерски център, паркоместа за служители, а също така и съществуващата сграда на Централа 3.

Новата административна сграда е с монолитна, със стоманобетонна конструкция и се състои от едно тяло с два надземни етажа, без сутеренен етаж и с плосък покрив. Външните ограждащи стени са от керамични блокчета, тип "POROTHERM 25 N+F" на фирма "Виненбергер", частично изградени и от стоманобетонни елементи, с дебелина 25 см., а вътрешните преградни стени в по-голямата си част са гипсокатонени – с-ма Knauf W111 с дебелина 12,5 см (изобразено конкретно в графичната част). На места, където се изиска от противопожарна гледна точка се прилагат преградни стени от гипсокартон – с-ма Knauf W113 с дебелина 17,5 см и граница на пожароустойчивост EI120 (изобразено конкретно в графичната част). Същата система се използва и при изграждането на затварящите стени ("куфарите") на инсталационните шахти, преминаващи вертикално през сградата и излизащи на покрива.

Плочата на покрива е стоманобетонна, гредова, с дебелина от 30 см. Плочата м/у партерния етаж и първи етаж е стоманобетонна, гредова, с вертикална чупка при ос 3 от 20 см. Преобладаващата дебелина на плочата е 30 см., като частично над техническите помещения дебелината нараства на 35 см.

Светлата височина на всички помещения е 300 см. до окачен таван. Окачен таван, който ще се използва е тип Durlum Geo, клетки 50/50мм. Изключение правят диспачерските зали, където светлата височина до окачен таван е 350 см., а вида на самия даван е растерен, пано 60/60 см., тип "Армстронг".

На партерния етаж функционално са разположени офисната част на административната сграда, зала за съвещания, санитарни възли, кухня, съблекални за мъже и жени, технологична зона, ТК помещение и абонатно помещение. На първи етаж се разполагат диспачерските зали със зала за разговори към тях, офисни помещения за ръководител, заместник-ръководител и старши-диспачер, санитарни възли, кухня-бокс и съблекалня диспачери.

Двете нива са свързани с двураменна стоманобетонна стълба, с ширина на рамото 125 см. и разстояние м/у двете рамена ("око") 10 см. Парапета на стълбищната клетка се предвижда да е метален - ръкохватка и колони от INOX, а вертикалните плоскости ще се изпълнят от закалено стъкло - триплекс, химически мат.

Основния принцип на функционалното разпределение на сградата е обособяването на три отделни зони за сигурност :

- Зона 1 обхваща сънитарните помещения, съблекалните, преддверие, кухня и коридори на партерния етаж.

- Зона 2 обхваща залата за съвещания, офисните помещения и помещенията технологична зона, ТК и абонатно на партерния етаж, както и офисните помещения на ръководител и заместник ръководител, стълбищната клетка и санитарните помещения на първи етаж.

- Зона 3, която е с най-висока степен на сигурност, обхваща офисното помещение на старши-диспачера, диспачерските зали, съблекалня диспачери, кухня-бокс и прилежащия коридора към гореизброените.

Всички материали и системи по сградата са подбрани според изискванията на възложителя за модерна, енергоефективна и високотехнологична и сигурна сграда.

На покрива на сградата се разполагат фотоволтаични панели, които ще постигат максимална мощност от 25kW и ще слушат за покриване на част от нуждите на сградата от електрическа енергия.

За постигане на добър вътрешен микроклимат е заложено на отопление на сградата от намиращата се в непосредствена близост ТЕЦ, а охлаждането ще се извършва чрез водоохладителна кула тип "Evapco", монтирана на покрива на сградата. Предвидена е и централна инсталация за вентилация с рекуператори блокове, разработено в съответния проект по частта ОВКИ.

В сградата, съобразено с нормативните изисквания са разположени противопожарни касети. Касетите задължително трябва да са за вграждане в стена.

Строежът е Четвърта категория, буква Б, съгласно чл. 8, ал.2, т.3 от Наредба № 1 от 30 юли 2003 г. за номенклатурата на видовете строежи.

ЗП=477,22м²; РЗП=954,44м²

Ограничителни условия по ПБЗ

- Местоположението и размера на площадката налагат строго специфична организация на изпълнение, а оттам и на ЗБУТ. Предвидените организационни схеми трябва да се спазват стриктно или да се актуализират своевременно, което е задължение по чл.11, т.3 от Наредба №2. Всяка промяна следва да се отрази писмено в протокол или в Заповедната книга.
- Категорията на строежа и характерните особенности на трасето налагат за Координатор по безопасност и здраве /КБЗ/ за етапа на изпълнението да бъде определен консултант – надзорник в качеството му на юридическо лице, който от своя страна да определи правоспособно физическо лице от състава си, което ще има права и задължения на координатор. Назначеният КБЗ изпълнява всички функции, предвидени в Наредба №2 на ЗБУТ.

ПРИЛОЖЕНИЕ №2

Мерки и изисквания за осигуряване на безопасност и здраве при извършване на СМР, включително за местата със специфични рискове

I. ОБЩА ЧАСТ – ОТНОСНО ПРЕДВИДЕНИТЕ ВИДОВЕ СМР (ПО КАЛЕНДАРНИЯ ПЛАН-ГРАФИК И ОРГАНИЗАЦИОННИЯ ПЛАН)

Мерките и изискванията за безопасност и здраве се съдържат в нарочните Инструкции за съответните видове дейност и при спазване на чл.24 и чл.44 на Наредба №2/2004 г. Въз основа на оценката на риска, строителите следва да са набелязали съответните мерки в програма за предотвратяване или намаляване на рисковете . По време на реализацията на проекта складовата база да се охранява. Пропускателният режим и достъп до базата да се съгласува с Инвеститора.

На обекта да се назначи Координатор по безопасност и здраве, който;

- координира осъществяването на общите принципи за превативност и безопасност съгласно ЗБУТ
- организира съвместна работа между строителите, в това число подизпълнителите и включилите се впоследствие в работата строители, осигурява взаимна информация и координира техните дейности с цел защита на работещите и предотвратяване на трудови злополуки и професионални болести, като при необходимост включва в този процес и лицата самостоятелно упражняващи трудова дейност
- координира контрола по правилното извършване на СМР
- предприема необходимите мерки за допускане на строителната площадка само на лицата, свързани с осъществяването на строителството

Да се назначи и отговорник, който стриктно да следи за:

- водене на периодични и ежедневни инструктажи на работниците по специалности и отразяването им в съответните дневници.
- осъществяване на непрекъснат контрол за използване на лични предпазни средства (каски, защитно работно облекло, предпазни колани и др.) от работниците, техническите лица и контролните органи на обекта.

Не се предвижда и не се допуска работа в тъмната част на денонощето!!! С приключване на работния ден строителната площадка се осветява за тъмната част на денонощето (съгласно §1,т.22 ДР Наредба №2/2004г. за МИ за ЗБУТ при изпълнение на СМР – включва освен нощта и преходните периоди на здрач и на разсъмване, през които е намалена нормално необходимата видимост за работа), като задължително се проверяват всички крепежни и др.елементи, както и ограждането на строителната площадка.

1. ТЕХНОЛОГИЯ НА СТРОИТЕЛНИТЕ РАБОТИ.

Изпълнението на СМР се разделя условно на фази, предвид видовете дейности, които ще се изпълняват, и свързаните с това мероприятията по ЗБУТ, без това разделяне да има задължителност за плащания, смени на персона, доставки, договорености с подизпълнители и други подобни. Следи се за спазването на чл.50-59 на Наредба №2/2004 г. Разделянето е условно и има за цел да улесни разграничението на мероприятията по ЗБУТ по време, по място и технологична последователност на изпълнение на производствените процеси.

1.1. Организационните етапи по ЗБУТ за обекта са следните:

- Първи етап: подготовка на площадката, включва разчистване на терена и разполагане на временното строителство .

ОБЕКТ: „АДМИНИСТРАТИВНА СГРАДА ЗА ДИСПЕЧЕРСКИ ЦЕНТЪР в УПИ XVI-504.937, производствена и складова дейност , по плана на кв. 9-нов, СИЗ – III част, гр.ПЛОВДИВ“

- Втори етап: груб строеж до кота 0,00 – изкопи, кофражни, армировъчни и бетонови работи фундаменти и ивични основи, насыпни работи.
- Трети етап: груб строеж над кота 0,00 - кофражни, армировъчни и бетонови работи, направа на зидарии.
- Четвърти етап: покривни работи – хидроизолации, топлоизолационни работи.
- Пети етап: монтаж на дограми и топлоизолация по фасади, външни мазилки.
- Шести етап:вътрешни довършителни работи – направа на инсталации – ВиК, електро, ОВК, изгълнение на мазилки и гипсокартони, шпакловки, боядисване;
- Седми етап: монтаж на оборудване – електро, ВиК и ОВК, изгълнение на проби. Монтаж на фотоволтаични панели на покрива.
- Осми етап: направа на нови вътрешни пътища и паркинги; направа на външни връзки, оформяне на нови озеленени площи, благоустройстване.

1.2. Класифициране на опасностите:

Съгласно чл.15 от Наредба №2 за МЗБУТИСМР преди започване на работа и до завършване на строежа Строителят, съвместно с подизпълнителите /ако има такива/ е длъжен да извърши оценка на риска и да я актуализира при настъпили промени в обстоятелствата.

Уврежданятията, които биха могли да настъпят при изпълнение на СМР, в съответствие с оценките на риска, ще произхождат от:

- а) падане от височина;
- б) запрашаване на сетива - всички етапи
- в) удари от падащи стени и греди, инструменти– всички етапи.
- г) затрупване от земни маси – при ръчни изкопни работи
- д) неправилно стъпване и удряне – всички етапи
- е) поражения от ел.ток – всички етапи
- ж) пресилване-ток – всички етапи
- з) затрупване от строителни отпадъци
- и) допиране до тоководящи части под напрежение
- й) пробив на изолацията и попадане на тоководни нетоководящи части под напрежение.
- к) получаване на обратно напрежение при изключени само в едната страна кабели, разреждане на изключени, но незаземени кабели.

В следващите точки са записани основните конкретни организационни и технологични мероприятия, които трябва да се предприемат от **строителя и контролират от КБЗ, без да се счита, че те са напълно достатъчни.**

1.3. Организационни указания за преодоляване на опасностите по етапи:

Основните, задължителни за всички специалности по цялата площадка мероприятия, са:

1. Всяко движещо се по площадката лице е с предпазна каска;
2. Всички работници са с предпазни (работни облекла) и ръкавици;
3. Не се допускат на работа неинструктирани за конкретния вид работа;
4. Всички съоръжения, машини и инструменти, работещи с електрически ток са заземени по съответно установения нормативен ред;
5. Всеки съизпълнител (подизпълнител) се грижи за ЗБУТ на своя състав, без да пречи или да създава проблеми на останалите;
6. Всяко действие, което би създало проблем по ЗБУТ се съгласува с главния технически ръководител - в случая координатор по ЗБУТ;
7. За изпълнение на всеки вид работа, свързан с опасностите, установени с оценката на риска се осигуряват инструкции, изискващи се по чл. 16, точка 1, буква в и по чл. 19 от Наредба № 2. Инструкциите се поставят трайно на достъпни и видни места.
8. Всички подходи, пътеки, отвори и подобни се обезопасяват с необходимите парапети, прегради, капаци и др. При всяка опасност се поставя предупредителен или указателен знак, съответстващ на изискванията на Наредба № 4 за знаците и сигналите.
9. Защитно заземяване на електросъоръженията.

Експлоатацията на обекта се задължава да разработи “Инструкции за експлоатация” за следното:

1. Местата за евентуални пожари и аварии и начините за тяхното предотвратяване и потушаване.
2. Местата за дежурни комплекти инструменти и противопожарни средства.

3. Необходимост от ползване на лични предпазни средства и специално работно облекло.
4. Периодичност за провеждане на профилактични прегледи и ремонти на съоръженията, инсталациите и оборудването.

Монтажът, прегледите, ремонтите и експлоатацията да се извършва от персонал, имащ съответната квалификация за този вид надзорни съоръжения.

1.4. По важните строително монтажни работи ще се извършват както следва:

Първа фаза на СМР: подготовка на площадката.

Работната площадка се огражда с временна ограда. Възложителят изготвя информационна таблица, отговаряща на изискванията на чл.13 от Наредба №2/2004г. и я предава на Изпълнителя на проекта. Същият поставя информационната таблица и при необходимост я актуализира. Изпълнителят уведомява съответното поделение на ИА"ГИТ" и Регионалната ДНСК преди започване на работа, като изпраща копие от съдържанието на информационната таблица.

A/ Канализация за нуждите на строителите да се осигури от Възложителя или Строителя. За нуждите на работниците да се използват преносими химически тоалетни, при спазване на хигиенните изисквания. Спазват се чл.33 и чл.35 на Наредба №2/2004г.

Б/ Вода за производствени и питейни нужди ще се осигурява с преносим резервоар за вода- водоноска с умивалня, или от съществуваща сондажен кладенец в имота, при спазване на хигиенните изисквания. Спазва се чл.33 на Наредба №2/2004 г.

В/ Електрическото захранване на временния лагер за строителни нужди да се осигури от Възложителя или Строителя, чрез преносим дизел-агрегат. На обекта ще е необходимо ел. захранване на строителни машини, ел. двигатели на устройства за технологични нужди /циркуляри, лебедки и телфери, и осветление/.

Всички временни ел.съоръжения да се монтират и обслужват от правоспособни електротехници. Необходима е "Инструкция за изграждане и експлоатация на временно електрозахранване" и инструктажи на електротехничците.

Г/Помещения за преобличане и почивка, канцелария с оборудван
медицински пункт /аптечка/ за оказване на първа помощ и временен склад за инструменти и материали ще се осигурят в преносими контейнери и/или фургони.

Складове – разположени са съгласно схемата.

Във временния склад за инструменти и материали ще се поддържат необходимите минимални количества, според нуждите на обекта.

Временни пътища не се предвиждат. Материално-техническото снабдяване на обекта ще се извърши постоянно и своеевременно, като складирането на необходимите материали ще се осъществява на посочените места в чертежите.

Втора фаза на СМР:

Започването на строително-монтажните работи става само след откриване на строителната площадка от консултанта /строителния надзор/.

При изпълнение на изкопните работи е предвидена строителна механизация – багери самосвали. Да се запознаят предварително с проекта - плана на изкопа и основите, техническия ръководител и кординатора по безопасност.

Кординаторът по БЗ и техническият ръководител ще наблюдават неолъчно работата и дейността на участниците, изпълняващи товароразтоварни работи. Същите следят за спазване на правилата за изпълнение и приемане на земните работи (ПИПСМР) и спазване на изискванията за безопасна работа, хигиена на труда и ПАБ. На подходящо място да бъде окачен информационния лист №1 с мероприятия за изпълнение на земните работи.

Необходимо е да се получат данни от служба подземен кадастър за наличните в района подземни комуникации.

Изкопите трябва да се засипват във възможно най-кратък срок, а ако се наложи да останат отворени за по - дълго време трябва да се поставят съответни предупредителни знаци и ограждения, а нощно време да се окачат ел. фенери с червена светлина. Изкопите и шахтите с дълбочина над 1 м ще се копаят с наклон, съответстващ на естествения ъгъл на наклон на почвата, а при отвесни стени ще се укрепват по съответен начин.

Необходимо е да се вземат мерки против обратното падане на пръст и камъни в изкопите.

Изкопните и укрепителни работи в т.ч. извозването на земната маса се извършват само в светлата част на денонощието. За опазване на прилежащите благоустройствени

фондове и за недопускане на замърсяване задължително да се постави рампа за измиване гумите на строителната механизация и прилежащата територия на строителната площадка задължително да се почиства!

Стоманобетонова конструкция:

Кофражните и армировъчни работи се изпълняват на строителната площадката, като материалите се доставят ежедневно (с предвиден дневен запас) за всеки вид работа (предвид стеснените условия на строителната площадка), подреждат и складират на правилни фигури , маркирани по последователността на влагането им.

За изпълнение на бетоновите работи се предвижда да се използват: бетонпомпа, бетоновоз, иглени вибратори.

Последващи фази на СМР:

Стоманобетонова конструкция:

Кофражните и армировъчни работи се изпълняват на строителната площадката, като материалите се доставят ежедневно (с предвиден дневен запас) за всеки вид работа (предвид стеснените условия на строителната площадка), подреждат и складират на правилни фигури , маркирани по последователността на влагането им.

За изпълнение на бетоновите работи се предвижда да се използват: бетонпомпа, бетоновоз, иглени вибратори.

Монтаж на елементи от строителни конструкции

Преди започване на монтажните работи строителят определя с писмена заповед отговорно лице за безопасна експлоатация на подемно-транспортните машини, монтажните инструменти и приспособления и такелажните средства, което:

- осъществява контрол за техническото състояние и безопасната експлоатация на товароподемните механизми;
- участва в освидетелстването на товароподемните и монтажните приспособления и води отчет за годността им;
- следи за спазване на вътрешните документи за изпълнение на такелажните работи и временното укрепване на монтираните елементи.

Монтажните работи се извършват така, че да са осигурени устойчивостта и геометричната неизменяемост на монтираната част във всеки етап на монтажа и безопасното изпълнение на монтажните и останалите видове строителни работи, извършвани по съвместен график.

Елементите и конструкциите при преместването им с кран се осигуряват срещу завъртане и движение.

При престой и почивки през нощта монтажните механизми се стабилизират неподвижно с оглед недопускане на аварии вследствие на вятър или други причини.

При рязане на елементи за конструкции, технологично оборудване или тръбопроводи се осигуряват мерки срещу случайно падане на отрязаната част, което би довело риск за работещите или за оборудването.

Демонтирани елементи или оборудване се складират в устойчиво положение.

Не се допуска пребиваването на работещи на хоризонтален конструктивен елемент, над който се извършват преместване, монтаж или укрепване на елементи, конструкции или оборудване.

При хоризонтално преместване елементите се повдигнат на височина най-малко 0,50 м над срещащите се по пътя на движението предмети.

Не се допуска:

- повдигане, транспортиране и монтиране на елементи с неозначена маса, както и монтаж на елементи с негодни приспособления за окачване;
- демонтаж на средствата за временно укрепване преди окончателното укрепване на елементите;
- натоварване на монтирани елементи или конструкции с товари, превишаващи проектната им носимоспособност;
- вдигнати товари да висят на куката на крана по време на почивка или при други прекъсвания на работата;

- повдигане или придърпване на товари, когато въжетата на товарния полиспаст не са във вертикално положение или са усукани; за целта окачените монтажни елементи се насочват с направляващи въжета;
- проверяване с ръка на точността на съвпадение на монтажните отвори; за целта се използват специални инструменти и приспособления.

Не се допуска:

- извършване на електрозаварки на открито в дъждовно време и при снеговалеж;
- едновременно изпълнение на електрозаваръчни и газови работи в съдове и затворени конструкции;
- използването на бензинорези при изпълнение на газопламъчни работи в резервоари, кладенци или други закрити помещения.

Работните места на заварчиците в помещения трябва да бъдат отделени от останалите работни места с негорими екрани с височина не по-малка от 1,80 m.

При заваряване на открито ограждения се поставят в случай на едновременна работа на няколко заварчици един до друг и на участъци с интензивно движение на хора.

От електрическата мрежа се изключват:

- машините за електродъгово заваряване на метали преди свързването им със заваръчните проводници;
- подвижните заваръчни апарати преди преместването им от едно място на друго.

Инсталации :

Предвидените ВиК, Ел. и ОВ сградни инсталации се изпълняват след приключване на зидарските работи за съответното ниво (нива). Изтеглянето на проводниците за скритите сменяеми инсталации в канали и тръби се извършва преди окончателната обработка на стените (боядисване на стените или облепване с тапети). Преди полагането на кабелите се прави външен оглед и се проверява състоянието на изолацията посредством мегаомметър 1000 V при кабели за напрежение до 1 kV (и мегаомметър 2500 V - над 1 kV, каквито в случая не се предвиждат).

Довършителни работи: Включват изпълнението на вътрешни и външни мазилки, изолационни работи, монтиране на дограма, железарски работи, покривни и др. При изпълнение на посочените по-горе строително-монтажни работи се предвижда бъркачка за строителни смеси, малкогабаритна строителна техника: тъглошлайф, перфоратор, къртач, бормашина, паялник за лепене на водопроводни тръби, винтоверт, подвижен трион (зеге), циркуляри и др.

Работите по монтажа, поддържането в изправност, и демонтажа на скелето да се извършват под прякото наблюдение на техническия ръководител от специално обучени за целта работници, като се поставят табели за маркировка за товарносимостта на работните площадки. Техническият ръководител отговаря за спазване на мерките за осигуряване безопасните условия на труд при ползването на скелето.

Някои основни общи правила за осигуряване на минималните изисквания за ЗБУТ при работа с временните съоръжения на ел. оборудването на строителната площадка, за които трябва да следи техническият ръководител (подробните са дадени в т.Бт.1.23 – 1.51):

- Всички временни табла, контакти и удължители да са маркирани и надписани (с табелки или трайна боя) с данни за напрежението (волтаж) и за максималната мощност на потребителя
- Каналите на кабелните блокове и тръби, изходите от тях, както и техните съединения, да са с обработена и почистена повърхност за предпазване от механични повреди на кабелите при изтеглянето им.
- Да се следи кабелите да не се усукват и да не се прегъват, както и върху тях да не преминава строителна техника и дребна механизация, в т.ч. върху тях да не се поставят (складират) материали и оборудване
- Преди включване на консуматор, да се проверява целостта на изолацията на кабела от квалифицирано лице – електротехник, определен от техническия ръководител и да се съблюдава поставената табелка за допустимото напрежение на удължителя, в т.ч. инструкцията за работа на съответния консуматор (съоръжение, уред и др.)
- При окачане на кабел да се следи за провеса му и за недопускане на недопустим такъв

-С ел.оборудването да работят само обучени работници, притежаващи изискващата се квалификация , преминали през обучение, първоначален, периодичен и ежедневен инструктаж

- С приключване на работния ден всички удължители да се прибират и временните допълнителни табла да се обезопасяват.

- Повдигателните съоръжения да се обозначават със задължителните табелки за товароподемност, напрежение и мощност на двигателите , като се проверява задължително изправността на ел.захранването, двигателите и др.части за недопускане на поражения от електрически ток

- В опасните зони на повдигателните съоръжения да не се допускат външни лица , както и работещи

- Захранването на повдигателните съоръжения и работата с тях да се извършива само от обучени работници, притежаващи изискващата се квалификация , преминали през обучение, първоначален, периодичен и ежедневен инструктаж , които да отговарят и за изправността на обезопасителните козирки, парапети и устройства

Посочените общи правила да се прилагат от Строителя и техническия ръководител едновременно с конкретните мерки за осигуряване на минималните изисквания за ЗБУТ при СМР.

2. Информационна таблица

Информационната таблица е изискване по ЗУТ (чл. 157) и по Наредба №2 (чл. 13). Ще се постави информационна таблица, бъде инвентарна, поставена на видно място и ще съдържа данни за: наименование, възложител, строител, технически ръководител, разрешение за строеж (№ и дата), срок за завършване.

3. МЕСТА СЪС СПЕЦИФИЧНИ РИСКОВЕ И ИЗИСКВАНИЯ ПО БЗ

Местата със специфични рискове са:

1. Работа в основите около откоса на изкопа.
2. Придвижване край отвори
3. Работа в работната зона на автокарана.
4. Работа в обхвата на бетонпомпата /епизодично/.
5. Работа по и около фасадните скелета
6. Работа по стрехите и покрива
7. Работа около временното ел.табло.

При работа в зоните със специфични рискове да се спазват мерки и изисквания за БЗ съгласно Наредба № 2, глава 3, раздел I, II, III, IV и приложенията № 1 - 7 към чл.2, ал.2 на наредбата. Да се следват стриктно информационните листове за съответните видове работи. При работа с крана да се спазват изискванията на Постановление №199 от 10.09.2010г. /обн.ДВ бр.73/09.2010г./ за приемане на Наредба за безопасната експлоатация и техническия надзор на повдигателни съоръжения.

При работа в зоните със специфични рискове да се спазват мерки и изисквания за БЗ съгласно Наредба № 2, глава 2, и приложенията № 1 - 7 към чл.2, ал.2 на наредбата.

3. КОМПЛЕКСЕН ПЛАН ГРАФИК ЗА ПОСЛЕДОВАТЕЛНОСТТА ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА СМР

Този комплексен план-график се разработва от главния изпълнител, съгласувано с подизпълнителите и при контрола на КБЗ за етапа на изпълнение на строителството, въз основа на количествената сметка на обекта и договорите им за строителство при съобразяване с изискванията за осигуряване на минимални ЗБУТ от Наредба № 2/2004г.

При изпълнението на този график ще се изпълняват следните мероприятия:

- предвидени в точка 1 – организационен план;
- инструкциите по чл. 16, точка 1, буква “в” от Наредба № 2/2004г.;
- всички общи и специфични изисквания на нормативните документи, касаещи мероприятията по ЗБУТ.

Всяко налагашо се изменение на сроковете и броя на работниците в този график ще трябва да се отразява като актуализация съобразно чл. 11, т. 3 от Наредба № 2/2004г.

- При изготвяне на графика да се има предвид:
- дата на одобряване на инвестиционния проект и издаване на разрешение за строеж;
  - дата на Договор за строителство с фирма изпълнител и дата на Договор за строителен надзор;
  - съставяне на работен план-график за изпълнението на СМР;
  - откриване на строителната площадка;
  - изпълнение на предвидените СМР при спазване на одобрените проекти.

➤ СТРОИТЕЛЕН СИТУАЦИОНЕН ПЛАН

Строителният ситуациярен план като част от ПБЗ е извадка от общия ситуациярен план към проекта, в съответствие с изискванията и определенията в Наредба № 4 за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти/ДВ, бр.51/01г./, а именно чл. 18, ал.1, т.1, буква а; чл. 21, ал.1, т.1, буква а; чл. 24, ал.1, т.1, буква а; чл. 124 и чл. 125. В настоящата разработка на ПБЗ е показан на чертеж №2 – план на временното строителство.

Всички останали схеми в този ПБЗ са на основата на строителния ситуациярен план, изискван по чл. 10, точка 2 от Наредба № 2/2004г.

4. ПЛНОВЕ ЗА ПРЕДОТВРАТИВАНЕ И ЛИКВИДИРАНЕ НА ПОЖАРИ И АВАРИИ, И ЗА ЕВАКУАЦИЯ НА РАБОТЕЩИТЕ И НА НАМИРАЩИТЕ СЕ НА СТРОИТЕЛНАТА ПЛОЩАДКА ХОРА

4.1.Общи положения

Строителят осигурява привеждането на организацията си по предотвратяване и ликвидиране на опасностите от пожари, бедствия и аварии, оказване на първа помощ и евакуация на работещите. При изготвяне на плановете да се предвиди броят на работещите на площадката. Предвиденото оборудване с ПП уреди и съоръжения на строителната площадка е съгласно Приложение 2 към чл. 2 на ПСТН и е както следва:

На площадката не се предвижда склад за пожароопасни и лесно запалими материали.

Специализираните групи, които ще работят с пожароопасни и лесно запалими материали, ще бъдат писмено предупредени да носят заедно с материалите, необходимите предупредителни табели, необходимите ПП уреди и съоръжения, и да ги поставят на необходимите места.

КБЗ на етапа на изпълнение на строежа ще бъде отговорен да изисква и постоянно ще наблюдава и проверява за:

1. Състоянието и местоположението на табелите по чл. 65, ал.2 от Наредба № 2/2004г;
2. Наличието и обявяването на инструкции по чл. 66, ал.2, т. 1 от Наредба № 2/2004г;
3. Наличието и обявяването на пожаротехническа комисия с постоянни и подменявани членове, съобразно изпълнението на графика;
4. Местата за тютюнопушене, подсигурени, съгл.чл.72, ал.2, със съд с вода+съд с пясък;
5. Наличието на заповед по чл. 67, ал.3 от Наредба № 2/2004г;
6. Състоянието и съоръжеността на противопожарното табло.

При пожар или авария се действа по правилата на чл. 74 от Наредба № 2/2004г, като за целта на необходимите места ще се поставят необходимите указателни знаци от Приложение №2 до №6 на Наредба №4 от 1995г за знаците и сигналите/ДВ, бр.77/95г./.

4.2.Табели

По площадката (на местата, указанни на чертежите) се поставят табели за:

Табела №1- Вход/Изход строителен обект;

Табела №2- Информационна таблица,съгласно Наредба № 2/2004г.;

Табела №3- Внимание!Изкоп!;

Табела №4-Забранено влизането на външни лица!;

Табела №5- Внимание!Строителен обект!

Табела №6- Не пипай!Опасно за живота!

Табела №7- Не е за пиене!;

Табела №8- Важни телефонни номера;

Табела №9- Задължителни АПС и специално работно облекло!;

Табела №10- Забранено пушенето!;

Табела №11- Разрешено пушенето!.

Местата на знаците-табели и знаците-лепенки са указаны подробно в чертежите от графичната част на проекта. Те са съобразени с изискванията за ЗБУТ, поставени от:

1. Наредба №2 от 22.03.2004 г.за минимални изисквания за ЗБУТ при извършване на СМР;
2. Наредба №I-209 от 22.11.2004г. за правилата и нормите за ПАБ на обектите в експлоатация;

4.3. Складове

Складирането на строителната площадка трябва да отговаря на изискванията на чл.65, ал.3 и Приложение към чл.2, ал.2 на Наредба №2/2004 г.

По площадката ще се складират за дълготрайно съхранение леснозапалими и избухливи материали. Техническият ръководител и КБЗ ще определят съвместно местата за временно складиране на: бутилки с газ за оксигени и заваряване на битумирани рулони; разни битумни материали; пенополиуретан и др. Тези места ще бъдат достатъчно отдалечени от временните битови обслужващи помещения и подходящо изолирани едни от други.

При започване на работа по площадката от всяка професионална (специализирана) група, при провеждане на съответния производствен инструктаж, техническият ръководител ще указва и местата и мероприятията за противопожарна защита.

4.4. Инструкции и инструктаж

Техническият ръководител, съответно КБЗ, ще бъде задължен да осигури инструкции (поставени на необходимите и подходящи места) и производствени инструктажи за:

- пожаробезопасно пренасяне и манипулиране с пожароопасните строителни материали, като газови бутилки, битуми, панели с пенополиуретан, изделия с пенополиуретан и други, ако има такива;
- пожаробезопасно поставяне на ел. кабели и връзките им по площадката;
- пожаробезопасно използване на нагревателни, отоплителни и др. уреди;
- пожаробезопасно изпълнение на заваръчни работи по площадката;
- изключване на производствените ел. табла след приключване на работа.

4.5. Отговорници

В групите (бригадите), които ще работят с леснозапалими и лесногорими материали се определя отговорник, член на обектовата нещатна пожаротехническа комисия, оглавявана от техническия ръководител. На тези отговорници техническият ръководител възлага контрола и отговорността по поддържане в изправност на противопожарните табла и уреди.

4.6. Съоръжаване с противопожарни (ПП) уреди и съоръжения

В съответствие с изискванията на Приложение №2 към чл. 3, ал.2 от Наредба №Iз-1971 за СТПНОБП, на строителната площадка се предвиждат:

1. За района на строителната площадка – 1бр. прахов пожарогасител – 6кг, 1бр. кофпомпа или воден пожарогасител 9л., 1бр. съд с 200л. вода, 1бр. канджа;
2. Вътре в сградите, които се строят – на всеки етаж 1бр. воден пожарогасител 9л.;
3. За временните фургони – 1бр. прахов пожарогасител – 6 кг;
4. За канцеларии – на 150 м²: 1 бр. прахов пожарогасител – 6 кг, 1бр. воден пожарогасител 9л;
5. За склада за леснозапалими материали – на 500 м²: 2 бр. прахов пожарогасител – 6 кг, 1бр. воден пожарогасител 9л, 2бр. противопожарни одеала;
6. За склада за резервни части – на 300 м²: 1 бр. прахов пожарогасител – 6 кг, 1бр. воден пожарогасител 9л.

7. Противопожарни табла (означени на схемата) – за битовата и за производствената част, боядисани в червено и съоръжени минимум с лопата, кирка, метла, гребло, кофа

4.7. Ликвидиране на пожар

При възникване на пожар, отговорникът, съответно бригадирът (ръководител на звено), подават установения при инструктажите сигнал и предприемат необходимите мероприятия, като:

- съобщение в служба ПАБ;
- изключване на електронапрежението;

- отстраняване на хората от района на пожара;
- приемане на гасене;
- изпълняват наредданията на техническия ръководител или лицето, което го замества в момента.

Евакуационните пътеки при пожари и аварии, както и местата за първа помощ и телефон за връзка, са показани в графичната част.

Б. МЕРКИ И ИЗИСКВАНИЯ ЗА НАМАЛЯВАНЕ ВЪЗДЕЙСТВIЕТО НА СПЕЦИФИЧНИТЕ РИСКОВЕ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРОЕЖА И ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ЗДРАВОСЛОВНИ И БЕЗОПАСНИ УСЛОВИЯ НА ТРУД (ЗБУТ):

I. При извършване на земни работи

възможен риск “Затрупване от земни маси при извършване на земни работи”

За намаляване на вероятността от случване на затрупване от земни маси, следва да се предприемат следните мерки за недопускане на събитие, породено от този риск:

1. Общи изисквания

1.1. Преди започване на изкопните работи да се извърши задължително:

1.1.1. почистване и временно повърхностно отводняване на строителната площадка;

1.1.2. монтиране на ограждащите и предпазните съоръжения;

1.1.3. отстраняване на хумусния пласт и извозването му на определено от общинската администрация място;

1.1.4. геодезическо трасиране на оси и контури на земните съоръжения;

1.1.5. подготовка и доставка на необходимите продукти и приспособления за извършване на земни работи (укрепителни елементи, стълби и др.).

1.2. В зоните на подземни мрежи или съоръжения земните работи да се извършват само с писменото съгласие дружеството, експлоатиращо проводите и/или съоръженията.

1.3. При невъзможност за определяне на точното местоположение на подземните мрежи и съоръжения или когато има съмнения за верността на подземния кадастър, Техническият ръководител да осигури ръчно изкопаване на шурфове, перпендикулярно на трасето на подземните мрежи, за установяване на действителното местоположение и вида на подземните мрежи и съоръжения, като задължително уведоми проектанта, възложителя и консултанта.

1.4. Преди започване на земните работи техническият ръководител осигурява означаването върху терена или на подходящо място със знаци и/или табели на съществуващите подземни мрежи или съоръжения в план и дълбочина.

1.5. Изкопите за извършване на проучвателни работи, като шурфове, шахти, кладенци и др., се засипват след използването им – отнася се за шурфа, който следва да се изпълни непосредствено до съществуващите сгради и съоръжения (огради) за установяване действителната им дълбочина на фундиране.

1.6. В зоните на подземни мрежи или съоръжения земните работи се извършват под непосредственото ръководство на техническия ръководител или бригадира, а в охранителната зона на проводници под напрежение или на действащ продуктопровод - под наблюдението и на представител на собственика им.

1.7. Не се допуска извършване на земни работи със строителни машини на разстояние, по-малко от 0,2 m от подземни мрежи или съоръжения.

1.8. При изкопаване на траншеи и ями за външните връзки на сградата (места, където има движение на хора и превозни средства), техническият ръководител е длъжен да постави защитни ограждения, сигнализирани с предупредителни знаци и табели, а през нощта – да осигури сигнално осветление.

1.9. При изкопни работи за полагане на тръбопроводи се осигурява технологично разстояние с широчина най-малко 15,0 m от двете страни на траншеята за безопасно преминаване на строителните машини.

ПРИЛОЖЕНИЕ №4

СПИСЪК

НА ОТГОВОРНИТЕ ЛИЦА (ИМЕ, ДАЛЪЖНОСТ, РАБОТОДАТЕЛ) ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА КОНТРОЛ И КООРДИНИРАНЕ НА ПЛАНОВЕТЕ НА ОТДЕЛНИТЕ СТРОИТЕЛИ ЗА МЕСТАТА , В КОИТО ИМА СПЕЦИФИЧНИ РИСКОВЕ, И ЗА ЕВАКУАЦИЯ, ТРЕНИРОВКИ И/ИЛИ ОБУЧЕНИЕ

№	ФИРМА 1. качество участник в строителството 2.търговско наименование 3.вид дейност по ПБЗ и съгласно договора с Възложителя изпълнител на	Фирмен адрес	Телефон	Факс	мобилен телефон
1	Възложител : ЕИК	гр..... ул.".....", № ет.			
	Лице за връзка	.....			
	Координатор по БЗ	инж.			
2	Консултант: ..... ЕИК				
	Лице за връзка :	.....			
		инж.			
3	Проектант : ..... ЕИК.....				
	Лице за връзка	.....			
	Проектант на част ПБЗ	инж.			
	Авт.надзор на част "Конструкции"	инж.			
	ТК на част "Конструкции"	инж.			
	Авт.надзор на част "Електрическа"	инж.			
	Авт.надзор на част "ВиК"	инж.			
	Авт.надзор на част "ОВК"	инж.			
	Авт.надзор част "Архитектура":	арх.			
4	Строител 1/Главен изпълнител: ..... ЕИК.....				
	Лице за връзка	.....			
	Изпълнител на СМР ..... ЕИК.....				
	Технически ръководител :	.....			
	Отговарящ за ЗБУТ	.....			

Забележки :

1.Данните за лицата в строителството се попълват преди откриване на строителната площадка

2.Съобразно промените по договорите за строителство/доставка списъкът се актуализира и заменя настоящия.

1.10. В изкопите, където е възможна поява на опасни газове или пари, се извършват периодични измервания, съобразно резултатите от които техническият ръководител дава съответните разпореждания.

1.11. За влизане и излизане от изкопа се поставят стълби с широчина най-малко 0,7 m така, че горният им край да е на височина 1,0 m над терена.

1.12. Преди започване на работа в изкопи с дълбочина, по-голяма от 1,5 m, техническият ръководител или бригадирът проверява устойчивостта на откосите или укрепването.

1.13. Разстоянието от въртящите се части на платформата на багера до автосамосвала не трябва да е по-малко от 1,0 m.

1.14. При извършване на изкопни работи с багер с права лопата:

1.14.1. предварително се отстраняват едри камъни, буци, пънове и образувалите се козирки от горния ръб на откоса с оглед предотвратяване на падането им в забоя;

1.14.2. височината на откоса се определя така, че в процеса на работа да не се образуват козирки от почва.

1.15. Не се допуска завъртане на стрелата на багера, преди да е завършено напълването на коша и отделянето му от забоя.

1.16. При прекъсване на работа кошът на багера се спуска на земята, като багерът се застопорява, а при движение по пътища стрелата се поставя по надлъжната ос на машината и кошът се спуска на разстояние 1,0 m от земята.

1.17. При ръчни изкопи вертикалното разстояние между междинните площадки за изхвърляне на изкопаната земна маса не трябва да е по-голямо от 1,5 m, а широчината им да е не по-малка от 1,0 m.

Площадките се обезопасяват откъм изкопа най-малко с бордови дъски.

1.18. Прехвърлянето на изкопаната земна маса от площадка на площадка по височина се извършва непрекъснато, без престояване и натрупване.

1.19. Не се допуска разполагане на работни площиадки върху елементи от укрепването на откосите, стъпване и ходене по елементите, както и поставяне на продукти и съоръжения върху тях.

1.20. При спускане или издигане на строителни елементи, продукти и др. във или от изкопа, както и при копаене с багер в дълбочина на укрепения изкоп се следи за запазване на целостта и устойчивостта на укрепването.

1.21. Изкопните работи се преустановяват при:

1.21.1. откриване на неизвестни подземни мрежи или съоръжения до получаване на разрешение от собственика им;

1.21.2. появя на условия, различни от предвидените, до изпълнение на съответните предписания на проектанта;

1.21.3. откриване на взрivoопасни материали до получаване на разрешение от съответните органи.

1.22. Извършването на изкопни работи или на други видове СМР в изкопи след временното им спиране или замразяване се възобновява по нареждане на техническия ръководител след проверка за устойчивостта на откосите или укрепването им и отстраняване на констатираните неизправности и опасности.

1.23. Разполагането на земна маса, строителни продукти, съоръжения и др., както и движението на строителни машини се допускат извън зоната на естественото срутване на откосите на изкопите на разстояние не по-малко от 1,0 m от горния им ръб. В случай на укрепени изкопи тези дейности могат да се извършват и в зоната на естественото срутване на откосите на изкопите, когато при оразмеряване на укрепването им са взети предвид съответните натоварвания.

1.24. Не се допускат:

1.24.1. извършването на изкопни работи чрез подкопаване;

1.24.2. преминаването и престоят на хора, както и изпълнението на други видове СМР в обсега на действие на строителна машина (багер, булдозер, скрепер, валяк и др.), изпълняваща земни работи;

1.24.3. повдигането и преместването на обемисти предмети като скални късове, дървета, дънери, части от основи на стени на сгради или съоръжения, строителни елементи и др. с работните органи на земекопни строителни машини.

1.25. При почивка или престой земекопните строителни машини се изтеглят (преместват) на разстояние, по-голямо от 2,0 m, от края на зоната на естественото срутване на откосите, като работният орган на машината се оставя опрян върху терена.

1.26. При движение или стационариране на строителните машини близо до горния ръб на земните откоси стъпката на ходовото колело или опората трябва да са извън зоната на естественото срутване на откоса, като се спазва минимално допустимото разстояние от долния ръб на откоса до ходовите колела или опорите, дадено в таблицата:

Видове почви	Дълбочина на изкопа, m					
Песъчлива или чакълеста	2,0	3,0	4,3	5,5	7,0	8,5
Глинест пясък	1,5	2,5	3,5	4,5	5,5	6,5
Песъчлива глина	1,0	2,0	3,0	4,0	4,7	5,5
Глина, лъос (сух)	1,0	1,7	2,2	3,0	3,7	4,5

1.27. При повишена влажност на почвите посочените в таблицата разстояния се увеличават с 1,0 m. Когато тези разстояния не могат да бъдат спазени, откосите се укрепват, като се отчита конкретното натоварване.

1.28. Не се допуска извършването на изкопни работи при наличие на почвени води, създаващи опасност от наводняване или срутване на откосите или укрепването, както и в преовлажнени, песъчливи, лъсовидни и насыпни почви без укрепване.

1.29. При извършване на изкопни работи в земни пластове, където има опасност от бързо проникване на вода, техническият ръководител предвижда необходимите мерки (вкл. аварийни площацки) за незабавно евакуиране на работещите в случай на внезапно наводняване и осигурява непрекъснато аварийно изпомпване на водата.

1.30. Аварийните помпи да се съоръжават и с резервен агрегат за захранване с електрически ток. Работите се възобновяват след отводняване и допълнително укрепване на изкопите.

1.31. Извършването на СМР в изкопи, подложени на навлажняване след изпълнението им, се допуска, след като се вземат мерки срещу обрушване на откосите (временно прекратяване на работата, намаляване на наклона на откоса и др.).

1.32. Не се допуска отстраняване на дефекти, регулировки, смазване, слизане и качване от и на земекопно-транспортните машини по време на движение, както и използване на товарачни земекопни машини при глинисти почви в дъждовно време.

1.33. При извършване на земни работи с будозери работният нож се спуска на терена при прекъсване на работата и се подпира върху здрави и стабилни опори при извършване на ремонтни работи под него.

1.34. При работа с товарачни земекопни машини не се допуска:

1.34.1. машините да работят в дъждовно време върху глинисти почви с напречен наклон;

1.34.2. да се стои под вдигнат кош;

1.34.3. да се прави завой със забит в почвата нож;

1.34.4. движение по терен с напречен наклон, по-голям от 10 градуса - при изкачване, и по-голям от 25 градуса - при спускане.

2. Изпълнение на неукрепени изкопи – общи правила

2.1 Ями и траншеи с вертикални стени без укрепване в нескални и незамръзали почви над нивото на почвените води и отдалечени от подземни мрежи или съоръжения се изкопават на дълбочина не по-голяма от:

2.1.1. в насыпни, песъчливи и чакълести (едрозърнести) почви - 1,00 m;

- 2.1.2. в глинисти пясъци - 1,25 m;
- 2.1.3. в песъчливи глини и глини - 1,50 m;
- 2.1.4. в особено плътни нескални почви - 2,00 m.

2.2. Строителни и монтажни работи в изкопи с вертикални стени и без укрепване се извършват, след като техническият ръководител установи изправното и безопасно състояние на стените на изкопите.

2.3. При изпълнението на изкопните работи техническият ръководител и бригадирът са длъжни да следят за устойчивостта на откосите и при поява на пукнатини, успоредни на ръба на изкопа, на надвиснали камъни или козирки или при опасност от свличания или обрушвания да разпореждат на работещите незабавно излизане от изкопа и извеждане на строителните машини от застрашените участъци.

Техническият ръководител може да разпореди намаляване/увеличаване на наклона на откосите в съответните участъци или укрепването им само след съгласуване с проектанта и лицето, упражняващо строителен надзор.

Техническият ръководител да следи в изкопната яма работещите да слизат само по неподвижно закрепени стълби, извън обсега на строителната техника. Преди слизане в изкопа стълбите да се проверяват за изправност, разместяване на опорите, поддаване на основата и др. опасности.

3. Изпълнение на укрепени изкопи

3.1. Изкопите с вертикални стени и с височина, които за строежа са с поголями от допустимата за неукрепени изкопи, се укрепват от нивото на терена – съобразно проекта по част “Конструктивна” с шлицови стени.

3.2. В случай на свличане на земна маса или при поява на друга опасност, работещите незабавно преустановяват работа, излизат от изкопите и уведомяват техническия ръководител, а в негово отствие – бригадира.

3.3. Изкопните работи за инсталационна шахта върху съществуващата тръбна мрежа, да се извършат в един ден в светлата част на денонощието и СМР по шахтата да приключат в същия ден

Техническият ръководител да следи в изкопната яма работещите да слизат само по неподвижно закрепени стълби, извън обсега на строителната техника и само в участък на завършено укрепване. Преди слизане в изкопа стълбите да се проверяват за изправност, разместяване на опорите, поддаване на основата и др. опасности, в т.ч. да се проверява и състоянието на укрепването в зоната на поставяне на стълбата.

4. Извършване на насипни работи и вертикална планировка

4.1. Широчината на насипните участъци за движение на валяци и трамбовъчни машини трябва да осигурява безопасното движение на машините на разстояние от горния ръб на откоса на насипа, предотвратяващо свличането на откоса.

4.2. При уплътняване на земни маси в близост до съществуващи сгради и съоръжения се взема предвид въздействието на уплътняващите машини върху тях.

4.3. Обратни насипи се изпълняват по нареддане на техническия ръководител, след като бетонът на подземните съоръжения е набрал 70 % от крайната якост, или по указание на проектанта.

4.4. Уплътняването на обратния насип започва от участъците в близост до подземните съоръжения (фундамент, подпорна стена и др.) с постепенно отдалечаване от тях.

4.5. При послойно уплътняване на обратни насипи демонтажът на укрепването се извършва отдолу нагоре в процеса на насипването.

4.6. При изпълнение на обратни насипи:

4.6.1. на фундаменти на различни нива уплътняването започва от най-дълбоките места;

4.6.2. еднострочно на подпорни стени, фундаменти и др. се вземат мерки за осигуряване на устойчивостта на конструкцията;

4.6.3. с широчина, по-малка от 0,7 m, не се допуска механизирано трамбоване и слизане на работещи в траншеята; в тези случаи се използват други методи и средства за обратно насыпване и уплътняване.

4.7. Не се допуска:

4.7.1. оставянето на прикачни валащи по наклонени терени, без да са застопорени;

4.7.2. изнасянето на работния орган на булдозери или товарачни машини навътре от ръба на откоса при напречното им движение по време на извършване на обратни насыпи;

4.7.3. работа с електротрамбовки при дъжд или гръмотевици;

4.7.4. достъпът на лица в радиус 10,0 m при работа с булдозери.

II. ПРИ ИЗВЪРШВАНЕ НА СТОМАНОБЕТОНОВИ РАБОТИ

Възможен риск “Падане от височина, удар от падащи предмети, неправилно стъпване и удряне, пресилване, затискане, убождане, срязване, порязване”.

1. Подготовка за изпълнение

1.1. Преди започване на кофражни, армировъчни и бетонови работи техническият ръководител осигурява безопасното им изпълнение, като взема подходящи мерки за предпазване на работещите от възможни рискове.

1.2. Техническият ръководител проверява наличното оборудване кофражни платна, подпори, скелета, крепежни елементи и др. за възможни дефекти, депланации, пукнатини и др.

1.3. Не се допуска използване на технологични инсталации, комбинирани от различен тип и вид, освен когато това е определено в инвестиционния проект.

1.4. Извършване на СМР, следващи кофражните работи, от работните площадки на кофража се допуска от техническия ръководител само след укрепване на кофража в проектно положение.

1.5. Армировъчни работи, полагане и уплътняване на бетонна смес на височина се извършват от устойчиви и обезопасени платформи или скелета.

1.6. Преминаването със или без ръчни колички върху кофраж, монтирана армировка и прясно излят бетон да става само по стабилно поставени върху подложки пътеки.

2. Общи изисквания при извършване на кофражни работи

2.1. Подгответата, оразмеряването, слобяването, разглобяването, ремонтирането и почистването на кофража се извършват по възможност извън строежа, в границите на строителната площадка.

2.2. Кофражните елементи се подреждат на строителната площадка преди започване на работа по вид и последователност на технологичните операции.

2.3. Материалите за изгответи на площадката кофражи и за вложки се проверяват преди използването им от техническия ръководител и от бригадира за установяване на тяхната годност.

2.4. Не се допуска:

2.4.1. Придвижване на хора и поставяне на други елементи и товари по недовършен и недостатъчно укрепен кофраж;

2.4.2. Оставяне във вертикално или наклонено положение на кофраж преди укрепването му;

2.4.3. Оставяне на стърчащи свързващи елементи при изработката и монтирането на дървен кофраж;

2.4.4. Хвърлянето от височина на кофражни платна и елементи.

2.5. По краишата на кофража при необходимост (напр. за плочи и за външни стени) се монтира работна площадка с предпазен парапет, която задължително да се приеме с акт на техническия ръководител.

- 2.5. Стенният кофраж се монтира след изпълнението на хоризонталната конструкция под него, когато не е предвидено друго решение със съответно предписани мерки по безопасност.
- 2.6. Вертикалните стойки и подпори се поставят върху равна повърхност, като при необходимост се използват подложки от материали, осигурени срещу приплъзване.
- 2.7. Декофрирането на елементи от сгради и съоръжения се извършва поетапно и внимателно по нареждане и съобразно указанията на техническия ръководител, а извън диапазона за нормално отлежаване на бетона, посочен в Наредба № 3/94г. за контрол и приемане на бетонови и ст.бетонови работи – само по указания и предписания на Проектанта.
- 2.8. При декофрирането работещите използват предпазни очила, а при работа на височина с опасност от падане - предпазни каски и колани.

3. Извършване на армировъчни работи

3.1. Обработката на армировка и изправянето на кангална стомана се извършват само на оградени и обезопасени за целта места.

3.2. При обработка на армировъчни пръти, излизящи извън габаритите на работната маса, се поставя предпазна мрежа или щит за защита на преминаващите работещи.

3.3. Не се допуска рязане с ръчни ножици на парчета стоманени пръти, покъси от 0,30 m.

3.4. Приготвената армировка се пакетира съобразно изискванията за транспортиране и складиране и последователността на монтажа.

3.5. Армировъчните скелети, поставени преди монтиране на кофражните форми, се осигуряват срещу преобръщане или падане.

3.6. При изпълнение на армировка на подове придвижването на работещи по няя се допуска само върху специално разположени пътеки от дървен или друг подходящ материал с широчина не по-малка от 0,30 m.

3.7. Не се допуска оставяне на стърчащи краища на армировка, които могат да наранят преминаващи работещи, както и качване на работещите по монтирана вертикална армировка по време на работа.

3.8. Заваряване, нагряване и рязане на армировка при направен кофраж от дървен материал се допуска, когато са взети необходимите мерки за ПАБ.

4. Полагане на бетон

4.1. Бетонирането започва, след като техническият ръководител е установил изправността на използваните скелета, платформи, транспортни пътеки, осветлението на работните места и на другите временни съоръжения.

4.2. По време на бетониране се следи за състоянието на кофража и при установяване на нередности процесът се спира до привеждане на носимоспособността на кофража към проектната.

4.3. При полагане на бетон с бетонпомпа преместването на стрелата от един участък на друг се извършва само при спряно действие на нагнетателната помпа.

4.4. При прекъсване на подаването на смesta за повече от 30 min бетонопроводът се изпразва и почиства.

4.5. Монтажът, демонтажът и ремонтът на бетонопроводите, както и отстраняването на остатъчен бетон по тях се извършват само след намаляване на налягането им до атмосферното.

4.6. По време на изпитване на бетонопроводите със състен въздух работещите, незаети в тази операция, застават на разстояние не по-малко от 10,0 m от тях.

4.7. При пропарване и електроподгряване на положен бетон и при полагане на бетон с химически добавки се вземат подходящи мерки срещу изгаряне на кожата и повреждане на очите на работещите.

4.8. При транспортиране на бетонна смес с колички:

4.8.1. допустимият наклон на пътеките на пълна количка с едно колело трябва да е до 4 % при изкачване и до 12 % при спускане, а за колички с две колела и в

двета случая - до 3 %, като товарът се определя за съответния наклон при извършването на оценката на риска;

4.8.2. дървените пътеки трябва да са достатъчно здрави, да не се огъват и да нямат остри завои и стъпала, както и да не стъпват непосредствено върху армировката.

4.9. При транспортиране на бетонна смес по улеи могат да се използват: открити звена - за спускане от височина до 4,0 m; затворени улеи - за спускане от височина до 10,0 m; виброхоботи и приспособления за намаляване на скоростта на сместа - за спускане от височина над 10,0 m.

III. ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОГНЕВИ РАБОТИ И МОНТАЖ НА ИНСТАЛАЦИИ

Възможни рискове "удар от падащи предмети, неправилно стъпване и удряне, поражения от работа с електрически ток, пресилване, затискане, убождане, срязване, порязване, високи нива на шум"

Мерки за намаляване на риска при изпълнение на огневи работи - Техническият ръководител отговаря и следи за спазване на следните изисквания:

1.1. Да не се допуска:

1.1.1. извършване на електрозаварки на открito в дъждовно време и при снеговалеж;

1.1.2. едновременно изпълнение на електрозаваръчни и газови работи в съдове и затворени конструкции;

1.1.3. използването на бензинорези при изпълнение на газопламъчни работи в резервоари, кладенци или други закрити помещения.

2.1. Работните места на заварчиците в помещения трябва да бъдат отделени от останалите работни места с негорими екрани с височина не по-малка от 1,80 m.

2.2. При заваряване на открito ограждения се поставят в случай на едновременна работа на няколко заварчици един до друг и на участъци с интензивно движение на хора.

2.3. От електрическата мрежа се изключват:

2.3.1. машините за електродъгово заваряване на метали преди свързването им със заваръчните проводници;

2.3.2. подвижните заваръчни апарати преди преместването им от едно място на друго.

Монтаж на инсталации- Техническият ръководител отговаря и следи за спазване на следното :

1.1. Електрическите инсталации се монтират от лица с необходимата правоспособност по електробезопасност.

1.2. Не се допуска използване на части от постоянните електрически инсталации за временни захранвания преди пълното им завършване и въвеждане в експлоатация.

1.3. При извършване на изпитване на готови електрически инсталации се вземат предпазни мерки за защита на работещите, както и на други лица, намиращи се на строежа, от попадане под напрежение и поражения от електрически ток.

1.4. При работа в многоетажни шахти монтажът на водопроводни и канализационни инсталации се извършва най-малко от двама работещи.

1.5. При работа в канализационни шахти се извършва проверка за наличие на газ в шахтата и се приемат мерки за отстраняването му.

1.6. Свързване или огъване на пластмасови канализационни тръби чрез загряване се извършва на определени за целта места и на безопасно разстояние от горими материали.

1.7. Водопроводните и канализационните инсталации се монтират върху здрави носещи конструкции посредством закрепващи елементи с достатъчна носимоспособност.

1.8. При монтаж на отопителни, вентилационни и климатични инсталации техническият ръководител не допуска влагане на продукти и части, предназначени за студена вода в инсталации за топла вода.

1.9. Инсталации, в частност връзки в електроинсталации, заварки и укрепвания на тръби, фасонни части, отопителни тела, вентилационни проводи и др., които се изпълняват едновременно с други видове СМР, се монтират с повишено внимание и под непосредствено наблюдение на техническия ръководител или упълномощен от него бригадир.

1.10. Временното изкуствено осветление на строителната площадка и работните места са определени в схемата, неразделна част от настоящия ПБЗ и да се поставят на строителната площадка в съответствие с годишните, месечните и дневните календарни графици за изпълнение и технологичните изисквания на проекта.

1.11. Осветеността на строителната площадка и работните места да съответства на БДС 1786 "Осветление". Естествено и изкуствено.

1.12. Закрепването на осветителите с временен характер да става на стълбове, по конструктивни елементи и по строителни машини, като захранването се осъществява посредством гумирани кабели, а на височина над 2,5 м от работните площиадки или при напрежение до 42 V се допуска използването и на изолирани проводници.

1.13. Преносимото осветление да се окачва, поставя или пренася съобразно с изискванията на технологичния процес. За преносими осветители да се ползват само специално предназначените за тази цел такива, имащи предпазна решетка и устройство за закачване. Осветителите да се захранват с гумиран кабел и работно напрежение до 42 V.

1.14. Забранява се използването на преносими осветители с електрозахранване над 12 V във влажни места, траншеи, шахти, кладенци, метални тръбопроводи, резервоари и други. Трансформаторите да се монтират извън тези места.

1.15. На преносимите лампи и трансформаторите към тях да се извърши ежемесечна проверка на изолационното им съпротивление и състоянието на кабелите, кожусите и други.

1.16. Трансформаторите за разделяне или понижение на напрежението да имат клас на защита II.

1.17. Осветителните тела да имат степен на защита, съответствуваща на околната среда, а в помещения, шахти, тунели и др. - на класа им.

1.18. В места, където е възможно отделяне или наличие на взрывоопасни газове или прахови вещества, да се използват осветители, отговарящи на клас на помещението.

1.19. При работа в подземни помещения (в т.ч. шахти, тунели и др.) и други подобни, да се осигурява аварийно осветление.

1.20. На местата за преминаване на хора, където има опасност за падане от височина (стълбища, изкопи и др.), освен наличието на общо осветление на строителната площадка, да се поставят допълнителни осветители, предназначени за осветяване на тези места.

1.21. Забранява се монтирането и демонтирането на осветителни тела или светоизточници под напрежение.

1.22. При невъзможност да се изключи захранването на светоизточниците, работата да се извърши само от електротехническия персонал при ползване на съответни лични и други предпазни средства.

Временно електрозахранване и временни ел.инсталации на строителната площадка

1.23. Схемата за временното електрозахранване да осигурява възможност за изключване от електрическата мрежа на отделните подобекти или участъци.

1.24. Временното електрозахранване да се изпълнява под ръководството и контрола на техническия ръководител

1.25. Електротехническият персонал, на който е възложено изпълнението и поддържането на временното електрозахранване на строителната площадка, еновременно с инструктажа по БХТПО, предварително да се запознава със схемата за временното й електрозахранване от техническия ръководител, отговорен за изпълнението му и да полага изпит за квалификационна група по безопасността, в съответствие с Изискванията на Правилника по безопасността на труда при експлоатацията на електрическите уредби и съоръжения, приложения II и III.

1.26. Извършването на СМР на действащи електрически уредби или съоръжения да става по план-график, утвърден от отговорните лица на експлоатиращото дружество Строителя, който ще изпълнява СМР. План-графикът да уточнява мероприятията, изисквани от Правилника по безопасността на труда при експлоатацията на електрическите уредби и съоръжения и мероприятията, осигуряващи електробезопасността през времетраенето на СМР, както и на другите мероприятия, съобразени с конкретните условия на работа, осигуряващи здравословните и безопасни условия на труд.

1.27. За електрическите съоръжения, отговорност за които носи главният специалист-енергетик на Строителя, енергетикът да осигурява картотекирането и воденето на отчет за извършваните прегледи, изпитания и ремонти на тези съоръжения, съгласно Правилника по безопасността на труда при експлоатацията на електрическите уредби и съоръжения и Правилника за техническа експлоатация на енергопотребителите.

1.28. Кабелите, използвани за временно електrozахранване с дължина над 3 м, които се полагат въздушно, да се окачват към носещо въже или към съществуващи конструктивни елементи така че изолацията им да не се подлага на механични увреждания.

1.29. Забранява се ползването на електрически съоръжения на строителната площадка, които не са в изпълнение, съответстващо на околната среда, в която работят.

1.30. Кабелите на "вход" и "изход" от електрическите съоръжения да минават през уплътнени щуцери. Изключение се допуска за кабелите, които се включват в електрически табла посредством щепсели. В тези случаи контактите да се монтират в самостоятелно отделение на електрическото табло, изолирано от останалата част на същото със защита, равна на защитата, с която е изпълнено таблото, а прорезите, през които минават кабелите, да не допускат увреждане на изолацията им.

1.31. Забранява се на всички работници, с изключение на електротехническия персонал, натоварен пряко с изпълнение или поддържане на временното електrozахранване, да извършват ремонт на електрическите съоръжения, както и да присъединяват или откачват подвижни консуматори към електрическите табла, когато това не става посредством щепселно съединение. Електрическите табла да се държат заключени от електротехническия персонал.

1.32. При обезопасяване на енергопотребителите посредством защита от токове на утечка (дефектова защита) (ЗТУ), последната да има ток на изключване до 0,1 А включително.

1.33. За главните електрически табла към изходящите вериги, на които няма директно свързани електропотребители, а захранват електрически табла, към които се свързват електропотребителите, обезопасени посредством понижено напрежение до 42 V променлив ток (110 V постоянен ток) или посредством предпазно разделяне, или посредством предпазно изолиране, се допуска обезопасяване посредством ЗТУ с ток на изключване над 0,1 А.

1.34. Електрифицираните фургони, използвани за канцеларии, складове, битови помещения или други цели на строителната площадка могат да се обезопасяват освен чрез защитно изключване или понижено безопасно напрежение и посредством зануляване и заземяване, като входът на кабела (проводниците) да се изпълнява така, че да не се допуска увреждане на изолацията му.

1.35. Електрическите съоръжения - кабели, проводници, електропотребители и др., които са намират на строителната площадка (освен тези, които са в складовете или са опаковани), да се считат като такива, намиращи се под напрежение, независимо от това, дали са включени към електрическата мрежа.

Това изискване не е валидно само в случаите, когато :

- се изпълняват гипсови, бояджийски и тапетни работи в сгради, при условие, че този вид работи по повърхности, където е изпълнена ел. инсталацията е изключено напрежението

- от Техн. ръководител е осигурено безопасно напрежение в случаите, изискващи изкуствено осветление при изпълнение на гипсови, бояджийски и тапетни работи са спазени изискванията на чл. 391 от този правилник.

1.36. Забранява се оставянето на неизолирани краища на кабели и проводници, както и на такива вследствие на счупени електрически инсталационни материали, като арматури, клемни кутии, кожуси и други подобни. Краищата на кабелите и проводниците или да се свързват към съответните електрически съоръжения, или да се покриват по начин, осигуряващ безопасната работа край тях, или да са свързани накъсо, или изолирани.

1.37. Достъгът до открити тоководещи части, изпълнени по проект, схема или конструкция, да се ограничава чрез заключвани кожуси, ограждения, врати и др.

1.38. Съпротивлението на заземяването и зануляването на електрическите съоръжения да се измерва и контролира ежемесечно, като за резултатите се съставя протокол

1.39. В случаите, когато временното електрозахранване е изпълнено с проводници, същите да са изолирани и закрепени на стабилни опори така, че най-ниската им точка да не е на по-малко от 2,5 m над проходите и 6 m над пътищата и местата, където преминават строителни машини.

1.40. При височина под 2,5 m от работното място, електрическите проводници да се полагат в тръби или да се обезопасяват по друг подходящ начин.

1.41. Понижаващите трансформатори с напрежение до 42V, ползвани на строителната площадка, да отговарят на изискванията за разделящ трансформатор, съгласно Правилника по безопасността на труда при експлоатацията на електрическите уредби и съоръжения, приложение XV, ПХУ, т. 8.

1.42. До контактите, към които се включват преносими електрически съоръжения, да има надпис, указващ максималната мощност на потребителя.

1.43. Забранява се използването на ножови разединители за включване на електрически потребители на строителната площадка, освен за видимо разединяване на токови вериги. Включването на електрически потребители към електрическата мрежа да се осъществява посредством съответни комутационни апарати.

1.44. Забранява се ползването на електрически потребители, електрическата защита на които не съответствува на номиналния ток, съгласно изискванията на Правилника по безопасността на труда при експлоатацията на електрическите уредби и съоръжения. Съпротивлението на електрическата верига на всяко електрическо съоръжение да осигурява задействане на защитата при късо съединение на входа на съоръжението.

1.45. Всички работи по електрическите съоръжения, ползвани на строителната площадка, да се извършват при изключено напрежение, включително и подмяната на предпазители.

1.46. По изключение смяната на предпазители под напрежение може да се извърши от електротехническия персонал при изключен товар и при ползване на съответни лични предпазни средства.

1.47. Проверката за наличие на напрежение до 1000 V да се извърши посредством волтметър или указател за напрежение. По изключение за проверка за наличие на напрежение може да се ползва пробна лампа, съставена от две последователно свързани лампи тип "миньон" за 220 V, с мощност до 25 W, на които

стъклените балони са защитени посредством прозрачен предпазител или перфориран такъв, с диаметър на дупките до 3 mm.

1.48. Забранява се ползването на електротехнически инструменти с изолирана ръкохватка, които не са изпитани за съответното работно напрежение или са неизправни.

1.49. Неизпитаните електротехнически инструменти да се считат като такива без изолация.

1.50. Електротехническият персонал да ползва изискващите се лични предпазни средства - диелектрични ръкавици, боти, очила и други, според изпълняваната работа.

1.51. Други, съгласно действащата нормативна уредба за изпълнение на електрически инсталации и енергообзавеждане.

IV. ИЗВЪРШВАНЕ НА ТОВАРО-РАЗТОВАРНИ РАБОТИ И СКЛАДИРАНЕ ПРИ СМР

Възможни рискове "удар от падащи предмети, пресилване, прегазяване от строителна техника, затискане"

1. Общи изисквания

1.1. Продуктите, изделията и оборудването се доставят на строителната площадка, след като тя е подгответена за съхранението им.

1.2. Правилата за складиране и съхранение на материали и предмети, чийто размер, състав или други свойства могат да предизвикат увреждания на здравето на работещите, се разработват в инструкция по безопасност и здраве.

1.3. Не се допуска разтоварване и складиране на материали на временни и постоянни пътища на строителната площадка, както и на разстояния, по-малки от 2,5 m, до най-близкия край на пътното платно.

1.4. Товаро-разтоварните работи и временното приобектно складиране и съхранение на продукти, изделия, оборудване и др. се извършват така, че да са осигурени срещу евентуално изместяване, преобръщане или падане.

1.5. Строителните продукти, оборудването и др. се транспортират и складират на строителната площадка в съответствие с указанията на производителя и инструкциите за експлоатация.

1.6. Материали, отделящи опасни или взрывоопасни вещества, се съхраняват на работните места в херметически затворени съдове в количества, необходими само за една смяна (в необходимите само за една смяна количества).

1.7. Битумни разтвори, органични разтворители и съдовете от тях се съхраняват в пожаробезопасни помещения с ефикасна вентилационна инсталация и взривобезопасно осветление.

1.8. Изолационните продукти се съхраняват в оригиналните им опаковки в подходящи помещения така, че да не замърсяват околната среда, и в съответствие с указанията на производителя.

1.9. Прахообразните продукти могат да се разтоварват или съхраняват на строителната площадка, след като се вземат мерки срещу разпращаване.

1.10. Използваният дървен материал се подрежда за съхраняване, след като се почисти от скобите и гвоздеите.

1.11. Техническият ръководител да не допуска складирането и съхраняването на материали и механизация върху плочата над подземните гаражи, превишаващи изчислителните товари – 300kg/кв.м.

2. Изисквания към товаро-разтоварната площадка

2.1. Широчината на пътищата и проходите в товаро-разтоварната площадка се проектира и изпълнява съобразно предвидения достъп на превозните средства в зависимост от габаритите и тонажа им.

2.2. Товаро-разтоварната площадка трябва да има наклон от 1 до 3 градуса, както и дренажи и канавки за бързо оттиchanе на водите.

2.3. Ямите и откритите шахти на товаро-разтоварната площадка се покриват със здрави и безопасни мостове.

2.4. Проходите за преминаване на хора между разтоварените и подредените товари на складовите площи, площадките, стените на складовете и други сгради са с широчина не по-малка от 1,0 м.

3. Извършване на товароподемни операции

3.1. При извършване на товароподемни операции с повдигателна уредба на тухли, керамични, каменни, газобетонни блокове и други подобни продукти те трябва да са пакетирани в контейнери, палети или пакети, а товарозахващите ги устройства да осигуряват четири- или тристррано ограждане на товара по цялата му височина, като не позволяват произволното му самоотваряне или изпадане на части. При тристррано ограждащите устройства откритата страна на товара трябва да е под ъгъл, по-голям от 15 градуса, в посока към насрещната оградена страна. Товарозахващите устройства, използвани при повдигането на продукти в палети без палетно дъно, трябва да имат четиристранно ограждане и предпазно устройство на дъното на пакета срещу разпиляване.

3.2. Празни палети или контейнери се спускат от етажните работни площацки чрез товарозахващите устройства, използвани при повдигането. Не се допуска хвърлянето на празни палети или контейнери от височина, както и при разтоварването им от превозното средство.

3.3. При товароподемни операции на различни видове варови разтвори, мазилки и др. се използват съдове, непозволяващи преобръщане или разсипване на материала.

3.4. Повдигането на тежки големогабаритни елементи при товаренето и разтоварването им на и от вагони и автомобили се извършва, след като работещите напуснат превозното средство и след подаден сигнал от отговорника на прикачвачите.

3.4.1. Не се допуска направляване или придържане на повдигнатите материали с ръце и стоецето на работещите под товара или в непосредствена близост до него. Стифираните метали се укрепват сигурно срещу разпадане на фигуите. Между всеки хоризонтален ред дългоразмерни елементи се поставят дървени подложки.

3.4.2. Товари се повдигат само когато подемните въжета (веригите) са във вертикално положение. Захватните въжета (веригите) се освобождават от куката на крана, след като товарът бъде поставен устойчиво на съответното място.

4. Складиране

4.1. Продуктите се складират на устойчиви фигури във вертикално или хоризонтално положение върху здрава основа в зависимост от техните размери и от начина на транспортиране и монтиране.

4.2. Продуктите се складират върху работни платформи на предвидените за това места, които се означават с табели за допустимите количества или маса.

4.3. Изкачването и слизането на хора по складирани фигури с височина над 1,5 м се извършва по обезопасени стълби или по друг безопасен начин.

4.4. Разстоянието от подредени на фигури продукти или оборудване до ръба на изкоп или траншея се определя чрез изчисляване на устойчивостта на почвата, но не по-малко от 1,0 м до ръба на естествения откос или укрепването на изкопа.

4.5. При стеснени условия се допуска продуктите да се складират на фигури с височина над 2,5 м, когато това е предвидено в плана по безопасност и здраве.

4.6. Не се допускат:

4.6.1. поставяне и складиране на кофражни платна и елементи, на армировка и др. на стълбищни площацки, стълбища, балкони, наклонени плоскости, на места за преминаване и на проходи, както и в непосредствена близост до непокрити отвори и до външните контури на сгради и съоръжения;

4.6.2. вертикално и хоризонтално транспортиране и монтиране на сглобяеми елементи при неблагоприятни климатични условия и скорост на вятъра, по-голяма от 10 m/s.

4.7. Сглобяемите елементи се складират:

- 4.7.1. по видове и по начин, съобразен с реда на монтирането им;
 4.7.2. в положение, близко до това на монтирането им в сградата.
 4.8. При подреждане на продуктите на фигури подложките за подпирането им трябва:

4.8.1. да са с достатъчна якост на смачкване и да не са заснежени или заскрежени;

4.8.2. да се разполагат в една вертикална равнина, като при подреждане на панели, блокове и др. дебелината им да е с 20 mm по-голяма от височината на монтажните скоби.

4.9. При складиране сглобяемите елементи не трябва да се допират до терена, а подложките им да не се поставят върху замръзнала или нездрава почва.

В. ОТНОСНО ВЪЗМОЖНИТЕ РИСКОВЕ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРОЕЖА

При изпълнение на посочените по-горе строителни и монтажни работи на строежа съществува вероятност да се случат събития, породени от следните рискове:

№	Риск	Вероятност	Експозиция	Възможни последствия
1.	Затрупване от земни маси	много вероятна	рядка	значими
2.	Падане от височина	много вероятна	непрекъсната	много сериозни
3.	Удар от падащи предмети	почти сигурна	непрекъсната	сериозни
4.	Неправилно стъпване и удряне	почти сигурна	непрекъсната	умерени, значими
5.	Поражения от електрически ток	почти сигурна	непрекъсната	Много сериозни
6.	Пресилване	почти сигурна	непрекъсната	значими
7.	Прегазване от стр. техника	допустима	рядка	значими
8.	Затискане	много вероятна	рядка	много сериозни
9.	Убождане, срязване, порязване	много вероятна	рядка	значими
10.	Работа с опасни за здравето в-ва	допустима	рядка	умерени
11.	Високи нива на шум	много вероятна	честа	умерени

Освен посочените мерки в раздел А и Б, задължително следва да се съблюдават и следните :

I. МЕРКИ ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ПРИ РАБОТА СЪС СТРОИТЕЛНИ СКЕЛЕТА И ДР.:

При работа със строителни скелета, платформи и стълби, съществува повишена вероятност от случване на следните рискове: **падане от височина, удар от падащи предмети, неправилно стъпване или удряне, затискане.**

Строителното скеле задължително се придвижава от документация, съдържаща инструкция за монтаж, експлоатация и демонтаж, в т.ч със структурни схеми , на производителя. Документацията се съхранява на строителната площадка! В случай на други структурни схеми и условия, различни от предписаното в инструкциите на производителя, задължително се изработка проект. Работите за монтаж, поддържане и демонтаж на строителното скеле да се извършват само и единствено от нарочно обучени за това лица. Да не се допускат лица, необучени за този вид СМР да извършват

работите по монтажа и демонтажа в т.ч. и за текущото поддържане в безопасно състояние на скелето !

За намаляване на вероятността от случване на посочените по-горе рискове, техническият ръководител на строежа трябва да съблюдава следните правила:

1. Всяко скеле и платформа, което ще се монтира на строежа, трябва да е окомплектовано и придружено от инструкция от производителя за монтажа, експлоатацията, допустимите натоварвания, демонтажа и изисквания за безопасна работа.

2. Всички скелета, които не отговарят на условията по т. 1, както и тяхна комбинация от различен тип и вид може да се използват само след изчисляване и оразмеряване по индивидуален проект в съответствие с предназначението им.

3. Състоянието на скелетата и платформите и люлките задължително да се проверява от техническия ръководител и бригадира непосредствено преди тяхната експлоатация и редовно през определени от строителя интервали.

4. Когато при проверка на състоянието на скелетата и платформите се установи неизправност не се започва работа. Когато неизправността се установи по време на работа, тя се преустановява.

Не се допуска:

1. използване на скелета и платформи, когато:

- а) не отговарят на изискванията на съпроводителната документация на производителя или на проекта или не са укрепени (анкерирани) към сградата или съоръжението;
- б) имат деформирани, пукнати, корозирали, загнили или липсващи елементи;
- в) разстоянието между пода и стената на сградата или съоръжението е по-голямо от 0,2 m;

2. натоварване на който и да е елемент от скелетата и платформите по начин, непредвиден в проекта или инструкцията за експлоатация, независимо от мястото и масата на товара;

3. складиране на продукти и отпадъци върху подовете на скелетата и платформите извън определените в инструкцията за експлоатация или проекта места;

4. укрепване на подемници и други повдигателни съоръжения към скелета, когато това не е предвидено в съответния проект;

5. поставяне на стъпките на скелетата и платформите върху случайни опори или върху конструктивни елементи на сградите и съоръженията, когато последните не са оразмерени за целта;

6. подлагане под стъпките на стойките на скелетата и платформите на нестабилни подложки (тухли, камъни, клинове, строителни отпадъци и др.); видът на подложките се определя от техническия ръководител съобразно конкретните условия.

6.1. Носещите елементи на скелето се обезопасяват срещу припъзване чрез закрепване към опорната плоскост чрез приспособления против припъзване или чрез друго равностойно по ефективност приспособление.

6.2. Подвижните скелета се обезопасяват срещу внезапни премествания чрез подходящи застопоряващи приспособления.

6.3. Подложките, върху които се монтира скеле, се проектират и изпълняват така, че да не се превишава допустимото натоварване на основата.

6.4. Минимална ширина на работната площадка (пода на скелето) да е 0.80м, същата да е плътна (без фуги, отвори и др.) и задължително да се поставя бордова дъска и парапети.

7. Монтирани скелета, които не са използвани в продължение на повече от един месец или са били изложени на неблагоприятни климатични въздействия, или след земетресения, реконструкция или всяко друго обстоятелство, което може да засегне (намали) тяхната якост (здравина) или устойчивост, се използват с разрешение на техническия ръководител на строежа.

8. Габаритната височина между два пода от скелето не трябва да е по-малка от 2,0 m.

8.1. Не се допуска едновременно извършване на СМР от скеле на две съседни нива от работещи, намиращи се един над друг.

8.2. Местата, определени за приемане на материалите върху скелето, се разместяват най-малко на 10,0 m в хоризонтална посока.

8.3. Скелетата се монтират, демонтират и закрепват хоризонтално към сградата или съоръжението на места и по начин, определени с инструкция за експлоатация или с индивидуалния проект, при условие, че скелето се изпълнява на място. Конструкцията, към която се закрепва скелето, както и връзката на закрепване се оразмеряват така, че да понесат анкерните усилия.

8.4. За скелетата се изготвя план за монтиране, използване и демонтиране от производителя или от лице с необходимата проектантска правоспособност, който обхваща и специфичните особености на съответното скеле, включително необходимостта и от конструирането на товарни площиадки.

8.5. Годността на скрепителните елементи се проверява преди монтажа им от техническия ръководител.

8.6. При демонтаж на скелето отворите на по-долните нива от строежа се обезопасяват срещу падане на хора и предмети. Не се допуска хвърляне на елементите от скелето.

8.7. Части на скелета, които не са готови за използване (например по време на монтиране, демонтиране или реконструкция), се означават със съответните знаци за безопасност и се ограждат с подходящи средства за физическа защита за предотвратяване на достъпа до опасната зона.

8.8. Платформите на скелето се монтират така, че съставните им части да са неподвижни по време на използването им и да няма опасни пролуки между тях и средствата за колективна защита за предотвратяване на падания.

8.9. Не се допуска използване на ръчни колички за хоризонтално транспортиране на товари по платформите на скелета, които не са предназначени и оразмерени за целта.

9. Изкачване и слизане по скеле се допуска само по обезопасени проходи чрез стълби, които са елемент на скелето.

9.1. Площиадките на всяко ниво, до което излиза стълбата на скелето, се обезопасяват с парапет от три страни.

10. Площиадката под работния обхват на платформата се маркира и огражда за ограничаване на достъпа на хора и машини.

11. Техническият ръководител на строежа да не допуска извършване на други СМР над и под платформа, в която има хора;

12. Слизането и изкачването на работещи по наклони, по-големи от 20 градуса, се извършва по стълби, обезопасени с парапети.

13. Изкачването на работещите по стълби на височина, по-голяма от 10,0 m, се допуска, при условие че стълбите са съоръжени с площиадки за отдих, разположени във височина на разстояние не по-голямо от 10,0 m.

14. Когато стълбите служат за достъп до площиадка с повече работещи и има интензивно движение, се използват отделни стълби за изкачване и слизане.

15. Стълбите трябва да имат достатъчна якост, да са обезопасени, правилно поддържани и използвани на съответните места и според предназначението им.

16. Преди използване стълбите се изпитват на статично натоварване 1,2 kN, приложено към едно стъпало, в средата на намиращата се в експлоатационно състояние стълба.

17. Преносими стълби се използват за извършване на СМР, когато е невъзможно или нецелесъобразно използването на стационарни стълби, на стълби с механично задвижване, скелета, работни платформи и други по-удобни и по-безопасни съоръжения, когато няма забрана за използването им при извършване на съответния вид работа по реда на наредбата, когато работата не е свързана с

придържането на обемисти или тежки товари (кофраж, греди, дъски и др.), когато не се пренасят товари, по-тежки от 0,2 kN, а при удължени стълби чрез наставяне - от 0,1 kN, или не се налага товарът да се държи с две ръце, когато не се поставят в непосредствена близост до отвори в подове и стени, до остри стърчащи предмети, открити съдове с опасни течности и химикали и др., вследствие на което може да се увеличи размерът на травмите при падане, когато теренът или подът е равен и нехълзгав и не се налага ръчно придържане на някое от рамената на двураменни стълби, когато са осигурени срещу преобръщане, когато естеството на работата не изиска едновременното и извършване от повече от един човек върху една стълба и тежестта на лицето, използвашо стълбата със или без допълнителен товар, не надвишава допустимото и натоварване.

18. Не се допуска използването на преносими стълби за извършване на работи по стени и тавани на височина, по-голяма от 3,5 m, и за изкачване на товари (тухли, камъни и др.) и нестабилни, подвижни или неосигуряващи стабилност конструкции (прясно боядисани или заледени стени, водосточни тръби, кръгли колони, мачти, стълбове, ъгли на сгради, тръби и др.) за горна опора на единична стълба.

19. Използването на висящи стълби се допуска по изключение с разрешение на техническия ръководител, при условие че са метални, имат съпроводителна документация от производителя им и са сигурно захванати в горния си край за подходящ конструктивен елемент.

20. Не се допуска използване на висящи метални стълби, когато работещият не е обезопасен с предпазен колан, привързан към конструктивен елемент или към стълбата.

В.II. МЕРКИ ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ПРИ РАБОТА СЪС СТРОИТЕЛНИ МАШИНИ И УСТРОЙСТВА

При работа със строителни машини и устройства съществува вероятност за следните рискове: **прегазване, затискане, опасност от срязване и високи нива на шум**. За предотвратяване на вероятността за случване на тези рискове в процеса на строителството следва да се предвидят следните мерки:

1.Строителните машини, които ще работят на строителната площадка, трябва да отговарят на изискванията на проекта за извършване на предвидените СМР и да са в добро техническо състояние, преминали съответното техническо обслужване и да са безопасни за използване;

2.Товаренето, транспортирането, разтоварването, монтажът и демонтажът на строителни машини се извършват под ръководството на определено от строителя лице при взети мерки за безопасност.

3.Опасните зони около строителните машини се означават в съответствие с инструкциите за експлоатация.

4.Продуктите, машините, съоръженията и другите елементи, които посредством движението си могат да застрашат безопасността на работещите, при транспортиране и складиране се разполагат и стабилизират по подходящ и сигурен начин така, че да не могат да се приплъзват и преобръщат.

5.Машините за извършване на земни работи се допускат до работа по терени с наклон не по-голям от предвидения в инструкцията за експлоатация.

6.Строително-монтажните пистолети се използват само по предназначение от обучени и инструктирани лица.

Строителят, чиято собственост са строително-монтажните пистолети определя отговорник за наличността, раздаването и отчетността на пистолетите и зарядите за тях, определя списъка на лицата, които ще използват строително-монтажни пистолети, осигурява съхраняването на строително-монтажните пистолети и воденето на приходно-разходна книга и осигурява тримесечни проверки за наличността, съхраняването и използването на строително-монтажните пистолети и зарядите за тях.

7.Не се допуска:

-съвместно съхраняване на строително-монтажните пистолети и зарядите за тях;

- използване на комбинации от заряди и пирони, ако нямат указания за прилагане на производителя и не съответстват на материала, за който са предвидени;
- когато стреля, операторът на пистолета да стои върху стълба;
- използване на строително-монтажни пистолети върху повърхности, зад които се намират хора.

В.III.МЕРКИ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА: ПАДАЩИ ПРЕДМЕТИ, ВИСОКИ НИВА НА ШУМ, ПРАХ, ПАДАНЕ И ПОДХЛЪЗВАНЕ:

1. Работно оборудване, инсталации, работни места, пътни маршрути или други места на открито, където работят работещи или които се използват във връзка с работата на открито, се устрояват по начин, осигуряващ безопасността и опазване здравето на работещите и се организират така, че пешеходците и превозните средства да оперират безопасно. Всички строителни материали, складирани на строителната площадка, трябва да са подредени, обезопасени и надеждно закрепени.

2. Строителната площадка, следва да се освети по указаната в настоящия план за безопасност и здраве схема с допълнително с изкуствено осветление. Осветителните тела се закрепват неподвижно.

3. Техническият ръководител организира работата на строителната площадка така, че работещите да бъдат предпазени от: падащи предмети; шум; вредни въздействия – прах; падане и подхлъзване.

4. Работата на строителната площадка, следва да се организира по начин предпазващ работещите от въздействието на неблагоприятни атмосферни условия, като осигури възможност за бърза евакуация и оказване на помощ.

5. Техническият ръководител на строежа следи за недопускане на концентрации на вредни вещества във въздуха на работната среда над съответно определените пределно допустими концентрации.

6. При манипулирането с прахообразни строителни материали (цимент, прахообразни смеси за замазки, мазилки и др, гипс и др.), следва да се осигури:

- минимална височина на свободното падане;
- мерки за ограничаване попадането им в работната среда;

-спазване на установените норми и изисквания в т.ч. и предписания на производителя.

7. При почистването не се допуска прилагане на сухи спосobi (измитане, изчеткване, изтупване и почистване със сгъстен въздух).

8. За ограничаване на вторичното прахово замърсяване на строежа, техническият ръководител следва да предприеме мерки по оросяване, мокро почистване и др.

9. Техническият ръководител осигурява лични предпазни средства (ЛПС) и лично следи за правилното им използване от работещите при:

9.1. краткотраен контакт с вредни вещества, който не може да бъде предотвратен;

9.2. аварийни ситуации с повищено прахоотделение;

9.3. разрушаване на прахоотделящи материали и други подобни работи.

10. При обработване на изделия, които могат да отделят прах, се избягват сухите методи на обработка.

11. Транспортът и товаро-разтоварните работи на прахообразни материали се извършва по начин, който предотвратява разпращаването им във въздуха.

12. Прахообразните материали се пресяват на закрито. При сеене за разделение на фракции на ситата се монтират плътни обивки с възможност за свързване към аспирационно устройство.

13. При транспортиране, складиране, съхраняване, манипулиране и използване на материали на строителната площадка, които съдържат вредни вещества, техническият ръководител на строежа, отчита специфичните им характеристики и осигурява безопасност и опазване на здравето на работещите, в т.

ч. предотвратяване на взривове, самозапалване, несъвместимост, отделяне на токсични вещества, изолиране.

14. При избор на машини, оборудване, инструменти и технологии се дава предпочтение на тези, които генерираат по-малко шум, като се спазват установените норми и изисквания.

15. В съпроводителната документация на работното оборудване се посочват параметрите на шума.

16. При работа в условията на шум над установените норми и когато са приложени всички изисквания за намаляване нивото на шума, работещите ползват антифони (външни или вътрешни).

17. Когато е невъзможно по технологичен път или чрез прилагане на технически решения да се постигнат установените норми за шум, техническият ръководител, следва да разработи рационален режим на труд и почивка, намаляващи експозицията и вредното му въздействие.

В. IV. МЕРКИ ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА ВЪЗМОЖНИТЕ РИСКОВЕ ЧРЕЗ ИЗПОЛЗВАНЕ НА ЛИЧНИ ПРЕДПАЗНИ СРЕДСТВА:

1. Строителят и Техническият ръководител са длъжни да осигурят за работещите на строителната площадка, както и за лицата, участници в строителството и др. посещаващи строителната площадка за проверка, контрол и др. необходимите лични предпазни средства и специални работни облекла съгласно реда и изискванията, определени в нормативните актове.

2. Личните предпазни средства и работните облекла следва да бъдат съобразени с конкретните размери, подходящи да работника.

3. Не се допускат до работа лица, които са без изискващите се за съответния вид работа лични предпазни средства и специални работни облекла и не са инструктирани и обучени за използването им.

4. Техническият ръководител на строежа, преди началото на строителния процес, задължително утвърждава списък на работните места и видовете работа, съобразно квалификацията на работниците, като осигурява лични предпазни средства и специални работни облекла, определя видът, сроковете за износване и условията за използването им.

5. Техническият ръководител следва да осигури условия за съхраняване, почистване, дезинфекция, поддържане и периодично изпитване на личните предпазни средства и специалните работни облекла съгласно изискванията на производителя и изискванията, регламентирани в нормативните актове по безопасност и здраве при работа.

6. Не се допуска използване на личните предпазни средства и специалните работни облекла не по предназначението им, както и на такива с изтекъл срок на годност.

7. Всички разходи по доставката и поддържането на личните предпазни средства и специалните работни облекла са за сметка на Възложителя.

В. V. Други задължения на Техническия ръководител за намаляване на рисковете.

1. Техническият ръководител е длъжен да не допуска до строителната площадка:

1.1. Работници в нетрезво състояние;

1.2. Работници, непряко ангажирани с конкретния вид работи на строителната площадка;

1.3. Лица извън работещите на строежа без осигурени лични предпазни средства .

2. Техническият ръководител следи за своевременно извозване на отпадъците, в т.ч. и токсичните такива. Предвидените в проекта контейнери да са осигурени срещу разнасяне на отпадъците и запращаване на територията на строителната площадка и околните имоти.

3. Техническият ръководител осигурява носилка на местостроежа и аптечна, съоръжена с всички необходими за оказване на първа помощ медикаменти.

Съдържанието на аптечката задължително да се проверява ежеседмично и при изчерпване и/или изтиchanе срока на годност да се попълва и възстановява с годни за употреба санитарни материали и медикаменти.

4. Техническият ръководител да състави списък, точно и ясно регламентиращ задълженията на лицето, определено да го замества и за изпълнение на задачите за всеки конкретен вид работа.

Вътрешните инструкции и правила на Строителя/Главния изпълнител следва да се спазват при извършване на строежа, а Строителят да изпълни задълженията си на работодател в съответствие с разпоредбите на Кодекса на труда, Закона за здравословни и безопасни условия на труд и подзаконовите нормативни актове за ЗБУТ.

При наличие на разработени добри практики същите да се съблюдават от Строителя/Техническия ръководител и работещите на местостроежа, и да са на разположение на всички работещи на строителната площадка в т.ч. и за провеждане на инструктажите. Строителят е длъжен да извърши оценка на риска за всяко работно място.

В.VI. МЕРКИ ЗА БЕЗОПАСНОСТ И ЗДРАВЕ ПРИ МОНТАЖНИ РАБОТИ (ПРИ РАБОТА С КУЛОВ КРАН И АВТОКРАН)

Като монтажници могат да работят само работници, преминали съответни курсове и не по-млади от 18г.

Задължения на Краиниста:

1. Като краинист може да работи човек притежаващ документ за положен теоретичен и практически изпит. Преди започване на работа да провери изправността на товароподемните механизми.
2. Да провери изправността на стрелите, ръчките и предпазителите на движещите се части.
3. Да провери сигнализацията и осветителната инсталация.
4. Да се увери в изправността на закрепването на въжетата. Прегледа на въжетата се прави всеки ден, а на три месеца те се почистват с телена четка и се смазват с горещо масло.
5. Стълбите, площадките и другите елементи на крана трябва да са изправни и обезопасени.
6. При повдигане на товара краиниста е длъжен да го повдигне на 15-20 см, като проследи неговата устойчивост и след като такелажниците проверят правилното му окачване да подаде необходимия сигнал за продължаване на издигането.
7. Всички движения и спирания трябва да стават плавно и без сътресения.
8. Промяна на посоката на движение може да става само след спиране в нулево положение.

Задължения на такелажниците, обслужващи крана.

1. За всеки кран са необходими такелажници за прикачване на товара и за приемане на товара. Един от тази група се назначава за старши на групата. Той дава дава установените знаци на краиниста при закачане, откачане и подаване на товара.
2. Преди започване на работа такелажниците са длъжни да проверят щателно състоянието на прикачените въжета, скоби, кука и приспособления за подема на товара.
3. Въжетата за обвързване на повдигателния кран трябва да бъдат равномерно разположени. Между въжетата и остриите ръбове трябва да се поставят подходящи подложки за предпазване на въжетата от прерязване.
4. При извършване на работа в район, невидим за краиниста, се назначава специален човек за даване на сигнали, като той трябва да се вижда както от краиниста, така и от такелажната група.

- За различните операции с крана са установени сигнали с ръка: нагоре, надолу, встри, завъртане, за плавно спиране и внезапно спиране.
- Отговорникът на крана е длъжен да прави периодичен преглед на крана и да вписва резултатите в „Дневник на машината“.
- Да бъде осигурено правилно и сигурно окачване на строителните елементи.
- Окачените към куката на монтажните средства готови елементи се вдигат на 5-10см. над терена в продължение на 1-2 минути и след това се вдигат вертикално до проектното им положение в слободните конструкции.
- Забранява се продължителното задържане на елементите във въздуха, без да се осигури тяхното временно поставяне.

Задължителнизи изпълнение указания.

- Забранено е да стоят хора под издигащи се товари, както и в обсега на стрелата на крана.
- Преди да се издигне строителния елемент трябва да се установи неговото тегло. Според теглото трябва да се установи хоризонталното рамо на стрелата.
- Когато се издигат товари с остри ръбове да се слагат подложки.
- Ако при вдигане товарът заеме неправилно положение или куката се завърти, товара да се спусне внимателно долу и след оправяне отново да се вдигне.
- Куката на подемния механизъм може да се освободи само след като издигания елемент бъде поставен на място и укрепен.
- Забранено е да стоят хора върху елементите и конструкциите, когато се преместват или издигат.
- Вдигането, спускането и завъртането на товара да става плавно, без задръжки и сътресения. Забранява се сменянето на посоката без междинно спиране. Товарът се спуска при включен двигател.

Главният изпълнител и отговорното лице за строежа/техническият ръководител отговарят за спазване на другите изисквания на Наредбата за безопасната експлоатация и технически надзор на повдигателни съоръжения (Обн. ДВ. бр.60 от 25 Юли 2006г., изм. ДВ. бр.37 от 8 Май 2007г., изм. ДВ. бр.64 от 18 Юли 2008г., изм. ДВ. бр.25 от 3 Април 2009г.),

Г. ПЛАН ЗА ПРЕДОТВРАТИВАНЕ И ДЕЙСТВИЯ ПРИ АВАРИИ

- Авариите се предотвратяват чрез спазване на правилата за ЗБУТ, описани в последната част на този ПБЗ, в техническите спецификации към технологичната част на проекта, в Наредба №2/2004 г. и по-специално в нашия конкретен случай при изкопите, укрепването на скелетата, монтажните площацки, навременно поставяне на стабилизационните монтажни връзки на конструкцията.
- При настъпване на авария се предприемат последователно следните мероприятия:
  - Ако има пострадали им се оказва помощ;
  - Прекратява се всякакъв достъп до мястото на аварията;
  - Съобщава се на техническия ръководител.

Е. МЕРОПРИЯТИЯ ПО ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Съгласно чл.16, т.9 от Наредба №2/2004 г., строителят носи отговорност за опазване на околната среда от замърсявания.

Преди започване на СМР, на строителната площацка трябва да бъдат предвидени и извършени мероприятия, съгл. чл.25 на Наредба №2/2004 г. ,които да сведат до минимум замърсяванията на природата.

Да се спазват изискванията за ограничаване на емисиите от прахообразни вещества при товарене, разтоварване, съхранение и транспорт на прахообразуващи материали, съгласно Закона за чистотата на атмосферния въздух. По време на работа, да се ограничат строителните дейности при неблагоприятни атмосферни условия, свързани с наличие на вятър. Местата за товарене и разтоварване на открито да се навлажняват.

При строителството да се използува съвременна строителна техника и машини.

Да не се допускат разливи на масла и нефтопродукти от строителната техника.

Образуваните битови отпадъци по време на строителството да се събират разделно и съхраняват на закрито в базата на оператора, с последващо изнасяне в системата за разделно сметосъбиране на град Девин.

Да се сключат договори за транспортиране и оползотворяване /обезвреждане на генерираните отпадъци/ с фирми, притежаващи разрешение по чл.37 от ЗУО или комплексно разрешително за извършване на такива дейности.

Да се извършва постоянен контрол на строителните работи с оглед опазване на съществуващата дървесна, храстова и тревна растителност, извън строителните площадки от унищожаване или увреждане /изсичане, изкореняване, утъпкване и др./.

Ж. МЕРКИ ЗА ЗАЩИТА ОТ ШУМ НА ПРИЛЕЖАЩАТА ТЕРИТОРИЯ

Съгласно НАРЕДБА № 4 от 27 декември 2006 г. за ограничаване на вредния шум чрез шумоизолиране на сградите при тяхното проектиране и за правилата и нормите при изпълнението на строежите по отношение на шума, излъчван по време на строителството: глава трета, чл.26, ал1, табл.1, чл.27, ал.4, табл.3, транспортните средства и строителните машини се квалифициирани в група А. За обезпечаване мерките за защита от източници на шум на строителната площадка се спазват следните условия:

- Работно време на машините от 7 до 19 ч.в работни дни

При изпълнението на предвидените СМР трябва да се осигурят изискванията за защита от шум на прилежащите имоти.

Мерките за ограничаване на шума, излъчван на строителната площадка са по отношение:

- на много шумните СМР : ударите с чук; пробивните дейности; рязането с ъглошлиф, точенето на инструменти; биенето със земекопни машини, откъртването на залепнал материал по кофата на багера и др.;

-на шумните СМР : изкопни работи (с багер – механизиран траншеен изкоп), уплътняване на насип, бетониране с бетонпомпа и др.

-използването на транспортни средства и строителни машини , които работят на открито - : самосвал, автокран, бетоновоз ,бордови коли и др.

Машините за извършване на СМР в т.ч. за транспорт и доставка на стр.продукти, материали, изделия, инвентар и елементи на временното строителство трябва да са сертифицирани и да отговарят на изискванията на Наредбата за съществените изисквания и оценяване съответствието на машини и съоръжения, които работят на открито по отношение на шума, излъчван от тях във въздуха (ПМС №22/29.01.2004г., в сила от 11.02.2005г. –обн. Д.В.бр.11/2004г, изм.бр.24,бр.28 и бр.40/2006г., изм.бр.37/2007г.). Машините , предвидени на местостроежа попадат в списъка съгласно приложение № 1 на посочената Наредба. Задължително е оценяване на съответствието, съгласно цитираната Наредба и нанесена маркировка за оценено съответствие. Отговорност за това носи Строителя/собственика на съответните машини, предоставени под наем.

Съгласно Наредбата не се предвиждат мерки за защита от шума, излъчван от строителни транспортни средства, когато те се намират на уличната мрежа и за същите на строителната площадка се изисква минимална група на мерки А, която група мерки е изпълнена когато :

- транспортните средства обслужват строителната площадка между 7 и 19 ч.;

Много шумните работи ще бъдат извършвани с продължителност повече от една седмица. Това налага предприемане на допълнителни мерки срещу шум:

1. Забранява се работата на много шумните машини (виж в текста по-нагоре) от 14-16 часа, работното им време да се организира от 8 до 17 часа, съгласно специалните изисквания на „Наредбата за обществения ред и тишина, действаща на територията на СО!
2. Забранява се чукане на лопатите на багера за чистене от залепнал материал!
3. Забранява се форсиране на машините в обхвата на строителната площадка!
- 4.Забранява се работа на машините на празен ход!
5. При кофраж и декофраж да се ползват гумени чукове
6. За кофриране се препоръчва се ползването на хидрофобни дървени кофражни платна.
7. Забранява се хвърляне от височина на кофражните платна при складиране!
8. Забранява се хвърляне на метални елементи при товаро-разтоварните работи!
9. Забранява се директното ползване на ударни инструменти при извършване на монтажните работи!
- 10.Монтажът на щандарни стени, окачени тавани, въздушоводи и др.подобни да се извършва при затворени с шумозаглушителни покрития фасади.

11. Всички шумни работи, като използване на циркуляр, ъглошлиф, пробивни машини , рязане с флекс и др. подобни да се да се извършват в закрити помещения. Помещенията да са със затворени отвори и оградени със шумопоглащащи екранни.
12. Работниците задължително да ползват лични предпазни средства за защита от шум (да се спазват указаният и предписанията, в т.ч. по отношение личните предпазни средства).

3. ОБЩИ ИЗИСКВАНИЯ ПО ПРОТИВОПОЖАРНАТА ОХРАНА

Територията на строителната площадка се категоризира за ПАБ и означава със знаци и сигнали съгласно нормативните изисквания.

На видни места на строителната площадка се поставят табели с телефонния номер на службата за ПАБ, адреса и телефонния номер на местната медицинска служба, адреса и телефонния номер на местната спасителна служба.

Пожароопасните материали и леснозапалими течности се съхраняват на строителната площадка в помещения и складове, отговарящи на нормативните изисквания за ПАБ. Организацията за ПАБ на територията на строителната площадка отговаря на правилата и нормите за пожарна безопасност като обект в експлоатация.

За създаване на организацията строителят разработва и утвърждава инструкции за: безопасно извършване на огневи работи и други пожароопасни дейности, вкл. зоните и местата за работа; пожаробезопасно използване на отоплителни, електронагревателни и други електрически уреди; осигуряване на пожарната безопасност в извънработно време;

Строителят издава заповеди за: назначаване на нещатна пожаротехническа комисия; определяне на разрешените и забранените места за тютюнопушене.

За изпълнение на определените от комисията мероприятия за подобряване на ПАБ на строителната площадка строителят издава заповед, в която се посочват съответните отговорници и сроковете за изпълнение.

Пожарните табла се оборудват с подръчни уреди и съоръжения съобразно спецификата на строителната площадка. Уредите и съоръженията за пожарогасене се означават със съответните знаци и се поддържат годни за работа в зимни условия.

Подръчните противопожарни уреди и съоръжения на строителната площадка се зачисляват на лица, определени от техническия ръководител за отговорници по ПАБ, на които се възлагат контролът и отговорността за поддържане и привеждане в състояние на годност на тези уреди и съоръжения. До подръчните уреди и съоръжения за пожарогасене, пожарните кранове и хидранти, сградите, складовете и съоръженията на строителната площадка се осигурява непрекъснат достъп.

Не се допуска оставяне и складиране на материали, части, съоръжения, машини и др., както и паркиране на механизация и превозни средства по пътищата и подходите към противопожарните уреди, съоръжения и инсталациите за пожароизвестяване и пожарогасене.

При работа със строителни продукти, отделящи пожаро- или взривоопасни пари, газове или прахове, не се допуска тютюнопушене, използване на открит пламък или огън, на нагревателни уреди, на транспортни средства без искроуловители, на инструменти, с които при работа могат да се получат искри, както и на електрически съоръжения и работно оборудване, чиято степен на защита не отговаря на класа на пожаро- или взривоопасната зона в помещението или външните съоръжения.

Не се допуска тютюнопушенето и паленето на открит огън независимо от климатичните условия и частта от денонощието на места, категоризирани или определени като "пожаро- или взривоопасни".

Тютюнопушенето се разрешава само на местата, определени със заповед, съгласувана с органите на ПАБ, означени със съответни знаци или табели и съоръжени с негорими съдове с вода или пясък.

Не се допуска: използване на нестандартни отоплителни и нагревателни уреди и съоръжения, и на други директни горивни устройства; съхраняване в строителните машини и в близост до кислородни бутилки на леснозапалими, горивни, пожаро- и взривоопасни вещества в съдове, в количества и по начини, противоречащи на изискванията за ПАБ; подгряване с открит огън на замръзнали водопроводни, канализационни и други тръбопроводи; подгряване на двигателите с вътрешно горене на строителните машини с открит огън, електронагревателни уреди и др.; очакване на дрехи, кърпи и др. върху контакти, изолатори или други части на електрическите инсталации и сушенето им върху отоплителни или нагревателни уреди; използване на хартия, картон, тъкани и други горивни материали за направа на абажури за лампи;

отваряне на съдове, съдържащи леснозапалими течности, по начини и със средства, различни от указанията на производителя.

При подаване на сигнал за аварийно положение техническият ръководител или определено от него лице незабавно взема мерки по най-бърз и безопасен начин евакуира всички работещи.

В случай на пожар или авария, свързана с последващи пожари, незабавно уведомява съответните органи на ПАБ. В случай на пожар се прекратява извършването на всякакви работи на мястото на аварията и в съседните застрашени участъци от сградата или съоръжението.

При пожар техническия ръководител в най-кратък срок информира работещите, които са изложени или могат да бъдат изложени на сериозна или непосредствена опасност от наличните рискове, както и за действията за защитата им, предприема действия и дава нареддания за незабавно прекратяване на работата и напускане на работните места; организира ликвидиране или локализиране на пожара или аварията чрез използване на защитни и безопасни инструменти и съоръжения; разпорежда отстраняването на безопасно място на работещите, които не участват в борбата срещу пожара или аварията; при пожар спира действието на вентилацията, когато в аварийния участък има такава; поставя дежурна охрана на входовете и изходите на строителната площадка; не възстановява работата, докато все още е налице сериозна и непосредствена опасност.

Строителят отменя аварийното положение след окончателно премахване на причините за аварията, при невъзможност за нейното повторение, разпространение или разрастване, както и при условие, че са взети всички необходими мерки за пълното обезопасяване на лицата и средствата при възстановяване на работата.

И. МЕРКИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ ПО ВРЕМЕ НА СТРОИТЕЛСТВОТО

1. Обхват: Мерките обхващат дейности по събиране, транспортиране, съхранение и обезвреждане на отпадъците.

1.1. Дейности по събиране на отпадъците:

- ✓ събиране на смесени строителни отпадъци в следствие на строителни дейности по събаряне и демонтаж на стари сгради и съоръжение на строителната площадка
- ✓ събиране на строителни отпадъци по време на строителните дейности по изграждане на новия строителен обект.

2. Дейности по съхранение на отпадъците:

- ✓ съхранение на смесените строителни отпадъци на специално определено място до извозването им от лицензирана фирма, с която се сключва договор.

3. Дейности по транспортиране на отпадъците:

При строителната дейност свързана с изграждането на обекта на многофункционалната спортна зала, паркингите, настилките и благоустройството се получават неголеми количества строителни отпадъци. Строителната фирма – изпълнител на строителните дейности, за своя сметка извозва отпадъците на депо, определено от Общината.

4. Цели:

Настоящите мерки за управление на дейностите по отпадъците, е разработена в съответствие с действащата нормативна уредба, съобразена с Националната програма за управление на дейностите по отпадъците и специфичните фирмени условия.

Поставят се следните цели:

- ✓ Намаляване или ограничаване на образуването на отпадъци, както и степента на тяхната опасност;
- ✓ Екологосъобразни мерки при третирането на отпадъците;
- ✓ Ликвидиране на съществуващи замърсявания от предходни периоди;
- ✓ Въвеждане на системи за разделно събиране на отпадъците;

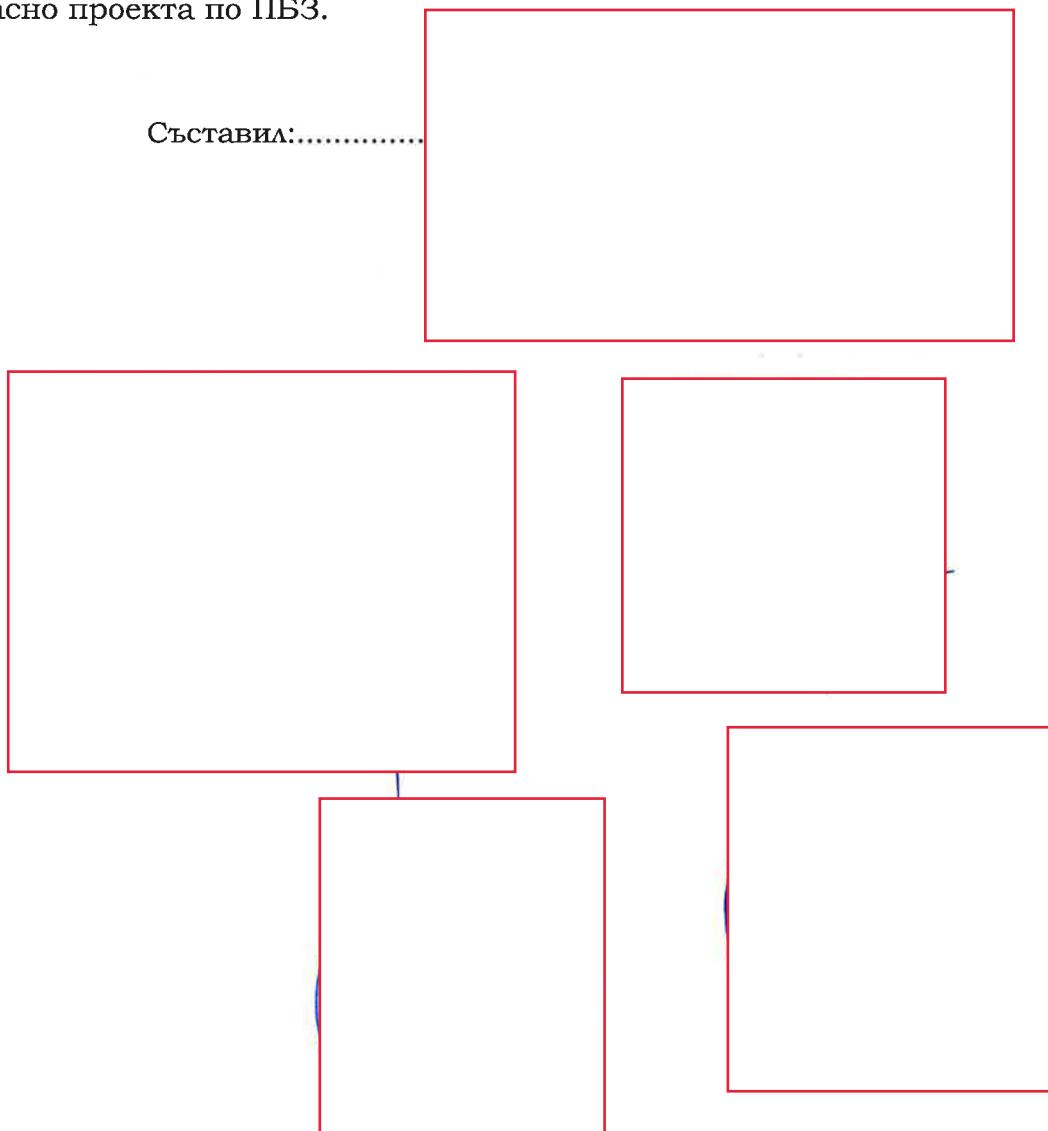
- ✓ Подобряване на системата за мониторинг и контрол на дейностите по отпадъците, като предпоставка за реална оценка на състоянието и условие за вземане на оптимални управленски решения.

5. Мерки:

Строителните отпадъци в следствие на строително-монтажните работи на обекта, не надвишават общо количество от 10м³ в денонощие. Стоителните отпадъци от обекта ще се събират в контейнери и ще се извозват от фирма, имаша сключен договор и направление за депо, указано от Общината. Дървеният материал ще се складира отделно и ще бъде използуван за отопление през зимата. Строителните дейности не генерираят създаването на отпадъци, притежаващи опасни свойства.

Средносписъчният състав на работещите на строителния обект ще варира от 10бр.души - до 20бр., в зависимост от строително-монтажните операции, които се изпълняват. Те генерират само битови отпадъци - хартиени, пластмасови и стъклени опаковки, за които Общината ще осигури контейнери за разделно събиране и извозване до съответното депо, с което Общината има сключен договор. Контейнерите за временно съхраняване на битовите отпадъци ще бъдат с водонепропускливи капак и с надписи за вида на съхранявания отпадък. Същите ще бъдат ситуирани на площадка, която е обозначена с таблица. По време на строителството, на площадката на строителния обект ще бъдат монтирани химически тоалетни, съгласно проекта по ПБЗ.

Съставил:.....

ПРИЛОЖЕНИЕ №3

СПИСЪК

НА ИНСТАЛАЦИИТЕ, МАШИНите И СъОРЪЖЕНИЯТА ПОДЛЕЖАЩИ НА КОНТРОЛ

№	Видове инсталации, машини и съоръжения	Собственост / Отговорник	Контрол
ИНСТАЛАЦИИ			
1.	Временна ел. инсталация. Съдържа:		
	Главно електромерно табло	строител	
	Разпределителни табла	строител	
	Трансформатор	строител	
2.	Водомер и Вик инсталации и проводи	строител	
СЪОРЪЖЕНИЯ			
1.	Автокран с товароподемност 20тона и дължина на стрелата 40м	строител	Годишен и съгл.чл.71,ал.1 НБЕТН на повдигателни съоръжения, представляващи СПО
МАШИНИ			
1.	Багер – 2 бр.	строител	Годишен
2.	Самосвали	строител	Годишен
3.	Бордови коли – 2 бр.	строител	Годишен
4.	Бетонпомпа	Доставчик на бет. смес	Годишен
5.	Бетоновози – 3бр.	Доставчик на бет. смес	Годишен
6.	Вибратор – площен	строител	Годишен
7.	Вибратор – иглен	строител	Годишен
8.	Бъркачка за строителни смеси	строител	Годишен
9.	Къртач	строител	Годишен
10.	Малогабаритна строителна техника: Флекс, “зеге”, перфоратор, шлайф-машина, бормашина и др.	строител, технически ръководител, бригадир	Годишен
11	Нивелир / теодолит	строител	Годишен

Списъкът се допълва в процес на строителство.

ПРИЛОЖЕНИЕ №4

СПИСЪК

НА ОТГОВОРНИТЕ ЛИЦА (ИМЕ, ДЛЪЖНОСТ, РАБОТОДАТЕЛ) ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА КОНТРОЛ И КООРДИНИРАНЕ НА ПЛАНОВЕТЕ НА ОТДЕЛНИТЕ СТРОИТЕЛИ ЗА МЕСТАТА , В КОИТО ИМА СПЕЦИФИЧНИ РИСКОВЕ, И ЗА ЕВАКУАЦИЯ, ТРЕНИРОВКИ И/ИЛИ ОБУЧЕНИЕ

№	ФИРМА 1. качество участник в строителството 2.търговско наименование 3.вид дейност по ПБЗ и съгласно договора с Възложителя изпълнител на	Фирмен адрес	Телефон	Факс	мобилен телефон
1	Възложител : ЕИК	гр..... ул.".....", № ет.			
	Лице за връзка	.....			
	Координатор по БЗ	инж.			
2	Консултант: ..... ЕИК				
	Лице за връзка :	.....			
		инж.			
3	Проектант : ..... ЕИК.....				
	Лице за връзка	.....			
	Проектант на част ПБЗ	инж.			
	Авт.надзор на част "Конструкции"	инж.			
	ТК на част "Конструкции"	инж.			
	Авт.надзор на част "Електрическа"	инж.			
	Авт.надзор на част "ВиК"	инж.			
	Авт.надзор на част "ОВК"	инж.			
	Авт.надзор част "Архитектура":	арх.			
4	Строител 1/Главен изпълнител: ..... ЕИК.....				
	Лице за връзка	.....			
	Изпълнител на СМР ..... ЕИК.....				
	Технически ръководител :	.....			
	Отговаряч за ЗБУТ	.....			

Забележки :

1.Данните за лицата в строителството се попълват преди откриване на строителната площадка

2.Съобразно промените по договорите за строителство/доставка списъкът се актуализира и заменя настоящия.

**ОБЕКТ: „Административна сграда за ДИСПЕЧЕРСКИ ЦЕНТЪР
в УПИ XVI-504.937, производствена и складова дейност по плана
на кв. 9-нов, СИЗ – III част, гр. Пловдив”**

ВЪЗЛОЖИТЕЛ: „ЕВН БЪЛГАРИЯ ЕЛЕКТРОРАЗПРЕДЕЛЕНИЕ” ЕАД

ЧАСТ: ПЛАН ЗА БЕЗОПАСНОСТ И ЗДРАВЕ /ПБЗ/

ФАЗА: ТП

ПРИЛОЖЕНИЕ №1

ПЛАН

**за предотвратяване и ликвидиране на пожари, аварии и евакуация на работещите
и на намиращите се на строителната площадка**

**A. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЯ НА ЛИЧНИЯ СЪСТАВ ЗА ГАСЕНЕ НА ПОЖАРИ И
ЛИКВИДИРАНЕ НА АВАРИИ**

на основание чл.6,т.2 от „НАРЕДБА 1-209/22.11.2004 г. ЗА ПРАВИЛАТА И НОРМИТЕ ЗА
ПОЖАРНА И АВАРИЙНА БЕЗОПАСНОСТ НА ОБЕКТИТЕ В ЕКСПЛОАТАЦИЯ”

№по ред	Наименование на дейността	Последователност на действията	Отговорник
1.	Съобщение за пожар/авария/	При откриване на пожар или запалвания,незабавно да се съобщи в РСПБЗН на тел.160	Отрилият пожара
2.	Гасене на пожар/ликвидиране на авария/	Преустановява се работа. Изключва се ел.напрежението. Уведомява се ръководителят на обекта /КБЗ/. Започва се гасене с наличните уреди и съоръжения за първоначално гасене. След пристигане на противопожарната служба,всички да изпълняват указанията на органите за пожарна и аварийна безопасност.	Отрилият пожара Целият персонал
3.	Организиране и извършване на евакуация на хора при пожар или авария	Организирането и извършването на евакуация и спасяване на хора да се извърши в зависимост от наличните сили и средства преди гасенето или едновременно с гасенето на пожара.Спасителните действия да се организират от предварително определен за това лице,когато има: - непосредствено застрашени от огъня,развиващ се в задими помещения; - не могат да напуснат самостоятелно опасните места.	Координатор по ПАБ
4.	Съобщение до други служби	При пожар,при който се налага да се извърши евакуация и спасяване на хора,да се съобщи на Спешна помощ на тел.150.	Отрилият пожара
5.	Последователност на евакуацията	Най-напред се спасяват и евакуират хората от тези места,където огънят непосредствено застрашава техния живот. Евакуират се всички,пребиваващи в сградата.	Целият персонал

6.	Основни начини на евакуация и спасяване на хора	Извеждане на хората по стабилно вътрешно стълбище. Спасяване с помощта на преносими стълби, въжета и др. подръчни средства. Изнасяне на пострадалите на ръце или с носилка. Евакуирани и спасени хора да се настанят в съседно, незасегнато, крило или извън сградата. На всички спасени и евакуирани да се направи проверка и при необходимост да се окаже долекарска помощ.	Целият персонал

Б. ЧАСТ ПЪРВА

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Територията на строителната площадка се огражда съгласно строително-ситуационния план с инвентарна плътна ограда с височина 2.2 м.

II. ЦЕЛ НА ПЛАНА

Настоящият план има за цел подготовката на работещите на строителната площадка, в т.ч. във взаимодействие с органите на ПЕС, МВР, МО и Гражданска защита за бързо реагиране при бедствие, авария, пожар и други критични ситуации, както и за ликвидиране на последствията от тях, които биха възникнали в района на строителната площадка.

III. ВЪЗМОЖНИ СТИХИЙНИ БЕДСТВИЯ, АВАРИИ И КАТАСТРОФИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА СТРОИТЕЛНАТА ПЛОЩАДКА

1. Земетресение
2. Наводнение
3. Обилини снеговалежи и обледявания
4. Гръмотевични бури и урагани
5. Пожар
6. Авария в строителството

IV. ИЗВОДИ ЗА ВЕРОЯТНАТА ОБСТАНОВКА И ОСНОВНИ ЗАДАЧИ, ПРОИЗТИЧАЩИ ОТ НЕЯ

Възможни опасности са неправилно складираните материали, неправилно подбрано място и неспазване условията и изискванията за складиране на всеки един вид материал. Лошо укрепени

скелета, временни огради, както и недовършени СМР в процес на изпълнение.

За намаляване на риска за хората и строежа при възможни земетресения Техническият ръководител задължително да следи и осигури :

- Правилно изпълнение и укрепване на скелета, кофражи, парапети и др.
- Правилно складиране и подреждане на строителните материали извън опасните зони
- Обезопасяване на недовършени СМР в процес на изпълнение и др.
- Обезопасяване на стр. техника и механизация и др.
- Колективни и лични предпазни средства
- Сигнализиране за спиране на работата и обезопасяване на всички подемни и ел. съоръжения
- Мерки за евакуация, оказване на първа помощ и др.

2. Възможност от наводнение има при изпълнение на изкопни работи и неизпълнени мерки по отводняване на изкопа като: липса на отводнителни канавки, липса на черпателна яма, лошо оразмерена и подбрана помпа за препомпване на водите, неизолирани с водопълтна мембра (PVC фолио) временни неукрепени откоси. Такава възможност съществува и при изпълнението на грубия строеж до изпълнение на сградното канализационно отклонение и вътрешната канализационна мрежа в двата подземни етажа и първия етаж.

За намаляване на риска за хората и строежа при възможни наводнения Техническият ръководител задължително да следи за :

- за наличието на незатлачени отводнителни канавки и по график да осигурява почистването им.

- сигнализиране за спиране на работата и обезопасяване на всички подемни и ел.съоръжения в края на работния ден и при форсмажорни обстоятелства;

- изправността на всички средства и пътища за евакуация от строежа – стълби, рампи и др.

- и др. в съответствие с разпоредбите на Наредба № 7/23.09.1999г. за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване.

3. При обилни снеговалежи и обледеняване – (риск от подхълзване, падане и др., в т.ч. от височина).

За намаляване на риска за хората и строежа при възможни обилни снеговалежи и обледеняване Техническият ръководител задължително да следи и осигури:

- редовно почистване и опесъчаване на площадката и подходите към строителната площадка по график;

- ползване на лични предпазни средства от всички работници и намиращите се представители на др.участници в строителството ;

- сигнализиране за спиране на работата и обезопасяване на всички подемни и ел.съоръжения

- ежедневно прибиране на стр.материал и оборудване от монтирани скелета, платформи и др. в края на работния ден;

- и др. в съответствие с разпоредбите на Наредба № 7/23.09.1999г. за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване.

4. В случай на гръмотевични бури и урагани е необходимо изключване на ел. захранването централно от строителното табло. Спиране работата на подемните съоръжения и обезопасяване на материали и съоръжения, които биха могли да бъдат преобрънати, отскубнати, понесени от силния вятър и да причинят травми и щети.

5. В случай на пожар - незабавно се уведомява районната служба пожарна безопасност и спасяване ("ПБС") на единен телефон 112 и се предприемат действията за ограничаването му с подръчните уреди за пожарогасене на строителната площадка, както и действията, посочени по-долу в плана.

V. ПОДДЪРЖАНЕ НА ПОСТОЯННА АВАРИЙНА ГОТОВНОСТ И МЕРОПРИЯТИЯ ЗА УСВОЯВАНЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА ПЛАНА

За да се осигури постоянна аварийна готовност за изпълняване мероприятията за усвояване и поддържане в актуално състояние на плана, Техническият ръководител/отговорният ръководител отговаря за :

1. На видни места на строителната площадка да се поставят табели със:

- телефонния номер на службата за **ПБС** и единния телефонен номер 112 за спешни повиквания при кризисни ситуации;

- адреса и телефонния номер на местната медицинска служба;

- адреса и телефонния номер на местната спасителна служба /гражданска защита на единния телефонен номер 112/.

2. Пожароопасните материали и леснозапалими течности да се съхраняват на строителната площадка в помещения и складове, отговарящи на нормативните изисквания за пожарна безопасност /ПБ/.

3. Монтиране на пожарното табло на място, указано в ПБЗ и оборудването му с подръчни уреди и съоръжения, които на основание приложение № 1 към чл.2 ПСТН към Наредба № 2-ПСТН за всеки строеж по време на изпълнението на СМР са както следват :

1. За района на строителната площадка – за всеки 500м²

1бр. прахов пожарогасител бкг

1водопенен пожарогасител

2. На площадките за съхранение на материалите – за всеки 500м²

1бр. прахов пожарогасител бкг

1водопенен пожарогасител

3. За всеки етаж от строежа

1бр. прахов пожарогасител бкг

1водопенен пожарогасител

4.За всеки фургон и/или временни канцеларии

1бр. прахов пожарогасител бкг

1водопенен пожарогасител

Противопожарните средства да се поставят на удобни за ползване места на строителната площадка и строежа, да се поддържат в постоянна техническа изправност и подлежат на текущ контрол за изправност, за което отговаря техническият ръководител и определените от него лица, на които е зачислено оборудването.

Техническият ръководител/отговорният ръководител отговаря и за

4.Подръчните противопожарни уреди и съоръжения на строителната площадка :

4.1. да се зачисляват на лица, определени от техническия ръководител за отговорници по ПБС, на които се възлагат контрола и отговорността за поддържане и привеждане в състояние на годност на тези уреди и съоръжения;

4.2. периодично да се проверяват от техническия ръководител, като резултатите се отбелязват в специален дневник;

4.3. да не се използват за стопански, производствени и други нужди, несвързани с пожарогасене.

5.Осигуряване на постоянен и непрекъснат достъп до подръчните уреди и съоръжения за пожарогасене, пожарните кранове и хидранти, сградите, складовете и съоръженията на строителната площадка

6. Уредите и съоръженията по ал. 1 да се означат със съответните знаци и да се поддържат годни за работа при зимни условия

7. Да не се допуска оставяне и складиране на материали, части, съоръжения, машини и др., както и паркиране на механизация и превозни средства по пътищата и подходите към противопожарните уреди, съоръжения и инсталациите за пожароизвестяване и пожарогасене.

8.При работа със строителни материали, продукти и изделия, отделящи пожаро- или взривоопасни пари, газове или прахове, да не се допуска тютюнопушене, използване на открит пламък или огън, на нагревателни уреди, на транспортни средства без искроуловители, на инструменти, с които при работа могат да се получат искри, както и на електрически съоръжения и работно оборудване, чиято степен на защита не отговаря на класа на пожаро- или взривоопасната зона в помещението или външните съоръжения. Заваръчни и други огнени работи се изпълняват само в съответствие с изискванията за пожарната безопасност при извършване на огнени работи.

9.Да не се допуска тютюнопушене и палене на открит огън независимо от климатичните условия и частта от денонащието на места, категоризирани или определени като "пожаро- или взривоопасни" в близост до пожароопасни и взривоопасни стр.материали, продукти и др., като тютюнопушенето да се разрешава само на местата, определени със заповед на Управлятеля на фирмата - Строител, съгласувана с органите на ПБС, означени със съответни знаци или табели и съоръжени с негорими съдове с вода или пясък.

10.Да не се допуска:

10.1. използване на нестандартни отоплителни и нагревателни уреди и съоръжения и на други директни горивни устройства в битовите помещения, в приобектовата канцелария и др.;

10.2. съхраняване в строителните машини и в близост до кислородни бутилки на леснозапалими, горивни, пожаро- и взривоопасни вещества в съдове, в количества и по начини, противоречащи на изискванията за ПБС;

10.3. подгряване с открит огън на замръзнали водопроводни, канализационни и други тръбопроводи;

10.4. подгряване на двигателите с вътрешно горене на строителните машини с открит огън, електронагревателни уреди и др.;

10.5. окачване на дрехи, кърпи и др. върху контакти, изолатори или други части на електрическите инсталации и сушенето им върху отоплителни или нагревателни уреди;

10.6. използване на хартия, картон, тъкани и други горивни материали за направа на абажури за лампи;

10.7. отваряне на съдове, съдържащи леснозапалими течности, по начини и със средства, различни от указанията на производителя.

Работниците на строителната площадка подлежат на първоначален, периодичен и извънреден инструктаж в зависимост от спецификата на тяхната работа и конкретната им квалификация и специализация, за което отговаря техническият ръководител.

За постоянната изправност на табели и маркировка на пътищата за евакуация, както и обезопасяване на шахти, отвори и др. , в т.ч. стълби, скелета, платформи и др. отговаря техническият ръководител.

Управлятелят на фирмата Строител/Главен изпълнител отговаря за организацията за ПБС на територията на строителната площадка (строителната площадка следва да отговаря на правилата и нормите за пожарна безопасност като за обект в експлоатация).

За създаване на организацията за **ПБС** на територията на строителната площадка Управляелят на фирмата Строител/Главен изпълнител :

1. разработва и утвърждава инструкции за:

а) безопасно извършване на огневи работи и други пожароопасни дейности, вкл. зоните и местата за работа;

б) пожаробезопасно използване на отопителни, електронагревателни и други електрически уреди;

в) осигуряване на пожарната безопасност в извънработно време;

2. издава заповеди за:

а) назначаване на нещатна пожаротехническа комисия с ръководител, определен от Управляеля

б) определяне на разрешените и забранените места за тютюнопушене.

2. Назначената нещатна пожаротехническа комисия да извърши най-малко две проверки годишно на състоянието на ПБС на строителната площадка.

3. Издава заповед за изпълнение на определените от комисията мероприятия за подобряване на **ПБС** на строителната площадка, в която се посочват съответните отговорници и сроковете за изпълнение.

Най-малко веднъж на всеки 14 дни следва да се провеждат срещи по безопасност и здраве, на които да се следи за състоянието на мерките и условията за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, пожарна и аварийна безопасност на строителната площадка, в съответствие с етапа на изпълнение на СМР. За констатациите от проверката да се съставя протокол, в който се вписват мерки и мероприятия за отстраняване на нередностите и подобряване на състоянието.

VI. ОПОВЕСТЯВАНЕ И ПРИВЕЖДАНЕ В ГОТОВНОСТ НА ПЕРСОНАЛА, ОРГАННИТЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ И СИЛИТЕ ЗА ДЕЙСТВИЕ ПРИ КРИЗИСНИ СИТУАЦИИ

Задълженията на техническия ръководител по действията за ликвидиране на последиците от стихийно бедствие, авария или пожар са :

1. На видни места на строителната площадка да са поставени табели с :

- телефонния номер на службата за **ПБС** и единния телефонен номер 112 за спешни повиквания при кризисни ситуации;

- адреса и телефонния номер на местната медицинска служба;

- адреса и телефонния номер на местната спасителна служба.

Посочените табели да са винаги в изправност с ясни и четливи надписи.

2. При възникване на кризисна ситуация :

- незабавно да уведоми **ПБС** на единния телефонен номер 112 за спешни повиквания при кризисни ситуации;

- в случай на пострадали незабавно да уведоми местната медицинска и спасителна служба

- запознава се с обстановката и незабавно пристъпва към изпълнение на мероприятията от оперативната част на плана;

- организира работниците и дава указания за пристъпване към изпълнение на задачите за ликвидиране на последиците от бедствие, авария, катастрофа, спасяване на хора и др.;

- информира съответните организации (възложителя, строителния надзор, проектанта, съответните специализирани контролни органи и др. специализирани органи) за характера на аварията и хода на неотложните аварийно-възстановителни работи;

- проверява дали са уведомени длъжностните лица от съответните ведомства: "РС"ПБС", Гражданска защита и др. органи на МВР, МО и др. ;

VII. УПРАВЛЕНИЕ – ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ДЛЪЖНОСТНИТЕ ЛИЦА ПРИ ВЪЗНИКВАНЕ НА БЕДСТВИЕ, АВАРИЯ И КАТАСТРОФА

1.Отговорен ръководител на работите по ликвидиране на последиците от бедствия, аварии и катастрофи е техническия ръководител или друго лице, определено от Строителя, със задача да осигуряване постоянно присъствие на строителната площадка.

Забранява се вмешателство в работата на техническия ръководител по време на ликвидиране на аварията.

2.Отговорният ръководител /техническият ръководител/ може да бъде отстранен от длъжност само от управителя на фирмата (работодателя), към която е назначен на трудов договор. Отстраненият ръководител се замества от друго лице, назначено от управителя със заповед и съответния трудов договор.

3.Извиканите лица за ликвидиране на аварията, спасяването на хората и др. се явяват задължително пред отговорния ръководител, по чиито указания пристъпват към изпълнение на задачите си.

4.Задължения на управителя на фирмата Строител/Главен изпълнител :
.....

Управителят след получаване на информация за бедствието, аварията или катастрофата е длъжен:

4.1.Веднага да се обади на отговорния ръководител за работите по ликвидиране на аварията или пожара.

4.2.В зависимост от изискванията на отговорния ръководител, съобразно фактическата обстановка, да вземе необходимите мерки за и да осигури привличане на опитни работници, за изпълнение на неотложно-необходимите работи, свързани с бедствието, аварията, катастрофата и др. и за ограничаване обхвата на настъпилото събитие.

4.3.Да предприеме мерки по ликвидиране на последиците от бедствието, аварията или катастрофата за възстановяване на нормалната работа и функциониране на строежа, като осигури необходимите ресурси.

4.4.Да уведоми незабавно Възложителя, консултанта/лицето, упражняващо строителен надзор, проектанта в т.ч. за предписание на мерки за ограничаване обхвата и за ликвидиране последиците от събитието.

VIII. РЕД ЗА ВЪВЕЖДАНЕ НА ПЛАНА И ОСИГУРЯВАНЕ НА МЕРОПРИЯТИЯТА ПО ПРЕДОТВРАТИЯВАНЕ И ЛИКВИДИРАНЕ НА ПОСЛЕДСТВИЯТА ПРИ БЕДСТВИЯ, АВАРИИ И КАТАСТРОФИ

Задължения на длъжностните лица, които участват в ликвидиране на аварии и реда на действие:

1.Техническият ръководител/Отговорният ръководител към строителя ръководи спасявянето на хората и ликвидирането на аварията, както и :

-Следи за изпълнението на мероприятията от оперативната част на плана и дава при необходимост нови нареддания, съобразно обстановката ;

-Активно съдейства на органите на ПБС, ГИТ , Гражданска защита , и др. органи на МВР, МО и др.;

-Уточнява броя на пострадалите от бедствието, аварията и др. хора, осигурява оказване на медицинска помощ ;

-Дава указания за отстраняване на хората от всички опасни и застрашени места, за поставяне на постове, непозволяващи достъпа на хора до опасните зони, определя и поставя дежурен на телефона за постоянна оперативна връзка.

2.Управителят на фирмата – Строител/Гл.изпълнител

- Определя отговорния ръководител/техническия ръководител

- Назначава лице, което да води оперативния дневник по ликвидиране на аварията

В. ЧАСТ ВТОРА

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ПРИ СИЛНИ ЗЕМЕТРЕСЕНИЯ

- Техническият ръководител/отговорният ръководител към строителя незабавно да пристъпи към евакуиране на хората от района на строителната площадка на безопасно място.

- Техническият ръководител/отговорният ръководител към строителя да изключи ел. захранването от строителното табло чрез главния прекъсвач

- Техническият ръководител/отговорният ръководител към строителя да направи оглед и оценка на целостта на конструкцията на обекта и други поражения по нея в т.ч. да изиска последващи огледи, обследвания в присъствието на Проектанта-конструктор и строителния надзор .

Г. ЧАСТ ТРЕТА

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ПРИ ВЪЗНИКВАНЕ НА НАВОДНЕНИЯ

Задължения на техническия ръководител:

- Техническият ръководител/Отговорния ръководител към строителя да пристъпи към евакуиране на хората от района на строителната площадка с изключение на тези пряко ангажирани с обслужване на помпите за препомпване на вода.
- Техническият ръководител/отговорния ръководител към строителя да осигури надеждна работа на помпите и тяхното посменно обслужване.
- Техническият ръководител/отговорния ръководител към строителя да подсигури допълнителен помпен агрегат в случай че основния се повреди или не е във възможностите му да поеме притока на вода и определи нови хора, които да го обслужват.
- Техническият ръководител/отговорния ръководител към строителя да приведе строителния /ните подемник/ци, СПО – кулови и автокранове в състояние, което гарантира безопасно преминаване на работниците покрай тях

Д. ЧАСТ ЧЕТВЪРТА

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ПРИ ОБИЛНИ СНЕГОВАЛЕЖИ И ОБЛЕДЕНИЯВАНИЯ

Отговорния ръководител /техническия ръководител/ е задължен да осигури редовно почистване от сняг и опесъчаване на строителната площадка и подходите към нея, както и :

- съставя седмичен график за задълженията на определените от него лица за почистването;
- да са налице всички необходими материали за почистване на снега;
- да се проверят всички скелета, платформи, предпазни козирки и др. за изправността им преди и след почистването ;
- и др. за обезопасяване на стр.техника , механизация и оборудване.

Е. ЧАСТ ПЕТА

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ПРИ ВЪЗНИКВАНЕ НА АВАРИИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА СТРОИТЕЛНАТА ПЛОЩАДКА

1. **Всеки работник**, който забележи пожар, задимяване, обгазяване или други опасни явления, които могат да предизвикат пожар , свличане на земни маси, в т.ч. пукнатини и разрушаване е длъжен:

1.1. Незабавно да уведоми **ПБС** и Гражданска защита на единния телефонен номер 112

1.2. Да изключи ел. напрежението от главния прекъсвач на строителното табло

1.3. Да вземе мерки за потушаване на пожара с наличните противопожарни средства и с помощта на намиращите се в района на строителната площадка до идването на органите на **ПБС**

1.4. Незабавно да окаже медицинска помощ на пострадалите лица

1.5. Да извика на помощ на мястото на пожара прекия си ръководител /бригадир/ и всички работещи наблизо колеги

1.6. Да съобщи на управителя на фирмата за естеството на аварията

2. Техническият ръководител уведомява незабавно управителя на фирмата – строител и координатора по безопасност и здраве.

3. Управителят на фирмата – строител уведомява незабавно Възложителя.

4. При подаване на сигнал за аварийно положение техническият ръководител/отговорния ръководител или определено от тях лице на територията на строителната площадка извършва следните задължителни действия:

4.1. по най-бърз и безопасен начин евакуира всички работещи през пътищата за евакуация;

4.2. в случай на пожар или авария, свързана с последващи пожари, незабавно уведомява съответните органи на **ПБС**

4.3. прекратява извършването на всякакви работи на мястото на аварията и в съседните застрашени участъци от сградата или съоръжението

4.4. изключва напрежението, захранващо всякакъв вид оборудване в аварийния участък

4.5. в най-кратък срок информира работещите, които са изложени или могат да бъдат изложени на сериозна или непосредствена опасност от наличните рискове, както и за действията за защитата им;

4.6.предприема действия и дава нареждания за незабавно прекратяване на работата и напускане на работните места;

4.7. организира ликвидиране или локализиране на пожара или аварията чрез използване на защитни и безопасни инструменти и съоръжения;

4.8. разпорежда отстраняването на безопасно място на работещите, които не участват в борбата срещу пожара или аварията;

4.9. при пожар спира действието на вентилацията, когато в аварийния участък има такава;

4.10. поставя дежурна охрана на входовете и изходите на строителната площадка;

4.11. не възстановява работата, докато все още е налице сериозна и непосредствена опасност.

5. Управлятелят на фирмата Строител/Гл.изпълнител отменя аварийното положение след окончателно премахване на причините за аварията, при невъзможност за нейното повторение, разпространение или разрастване, както и при условие, че са взети всички необходими мерки за пълното обезопасяване на лицата и средствата при възстановяване на работата.

Ж. ЧАСТ ШЕСТА

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ПРИ ИЗВЪНРЕДНИ СИТУАЦИИ

I.ОБЕКТ

Обектът на този план за действие, свързан с идентификация, оповестяване, определяне правомощията и отговорностите при вземане на решения, и начините за адекватно на ситуацията поведение на персонала.

II.ИДЕНТИФИКАЦИЯ НА ИЗВЪНРЕДНИТЕ СИТУАЦИИ

Причини за възникване на извънредни ситуации могат да бъдат:

- аварии в оборудването;
- инциденти, причинени от непредпазливо поведение на персонала /посетителите/;
- извънредни ситуации при доставчиците на енергийни ресурси;
- извънредни ситуации, произтичащи в непосредствена близост до жп-линията;
- природни бедствия /земетресения, наводнения, урагани, ветрове/;
- терористични действия.

III.ОБЩИ ПРАВИЛА НА ДЕЙСТВИЕ ПРИ ИЗВЪНРЕДНИ СИТУАЦИИ

Независимо от характера на произтичащата извънредна ситуация и причините за нейното възникване, е необходимо да бъдат осигурени:

- начини за незабавно оповестяване на обществото, когато в резултат на извънредна ситуация възникнат вредни за здравето на хората въздействия извън границите на обекта /например съседни обекти, жилищни райони, училища и др./;
- начини за оповестяване на държавните институции и обществени организации /полиция, пожарна, спешна помощ, гражданска защита/;
- идентификация на пътищата за евакуация от опасните зони;
- технически съоръжения, представляващи източник на допълнителна опасност при извънредни ситуации;
- начин за оповестяване и въздействие вълну поведението на персонала;
- известяване и взаимодействие с държавните институции - полиция, пожарна, спешна медицинска помощ, гражданска отбрана;
- процеси на комуникация и консултиране с персонала по време на извънредни ситуации.

1. Начини за оповестяване при извънредни ситуации:

При възникване на извънредни ситуации, се използват начини на известяване чрез:

- камбана;
- комуникация по стационарен или мобилен телефон.

Ангажираните с дейностите по оповестяване дължностни лица:

- са инструктирани за използване на предупреждение с камбана;
- притежават всички необходими данни /тел. номера, актуален списък на представителите на заинтересованите страни/.

2. Правомощия, отговорности и последователност на действията при извънредна ситуация

Отговорността за планиране и способността на организацията за справяне с извънредна ситуация носи техническият ръководител на обекта и КБЗ.

Със заповед се определят групи за действие при извънредни ситуации.

При възникване на извънредна ситуация на територията на обекта, отговорникът по ЗБУТ незабавно предприема всички предвидени в този план дейности по оповестяване и овладяване на ситуацията.

Дължностните лица, участващи в Групата за действие при извънредни ситуации, трябва да бъдат на разположение денонощно, включително по време на отпуск. Тези от тях, които не се намират в момента на обекта, са длъжни при получаване на информация за възникната извънредна ситуация, незабавно да влязат във връзка с отговорника по ЗБУТ за конкретни указания за действие.

При възникване на извънредна ситуация, техническият ръководител оказва пълно съдействие на отговорника по ЗБУТ, Групата по ЗБУТ, Групата за действие при извънредни ситуации и Групата за долекарска помощ, и при необходимост лично поема отговорността за организацията и координацията на действията.

Последователността на действията при извънредни ситуации е представена в дадената по-долу схемата:

Последователност на действията при извънредни ситуации:

Процес	Документ	Отговорност
Оповестяване на: - персонала; - ръководството - специална мед.помощ		Отговорник по ЗБУТ Група за действие при извънредни ситуации
Идентифициране на действия по напускане/изолиране на опасните зони		Технически ръководител Отговорник по ЗБУТ Група по ЗБУТ
Организиране на действия по напускане/изолиране на опасните зони	Евакуационен план	Отговорник по ЗБУТ Група за действие при извънредни ситуации
Оказване на долекарска помощ на пострадалите Координиране на действията с органите на: -Специална медицинска помощ -Пожарна -Гражданска защита	Карта за оказване на първа долекарска помощ	Технически ръководител Отговорник по ЗБУТ Група за долекарска помощ Група по ЗБУТ Група за действие при извънредни ситуации
Определяне степента и обхвата на опасността Застрашени ли са съседни обекти	Актуален списък на представителите на заинтересованите страни	Технически ръководител Група по ЗБУТ Отговорник по ЗБУТ
Известяване и съдействие на по-горна инстанция		Отговорник по ЗБУТ
Първоначално определяне на пораженията		Отговорник по ЗБУТ

IV.СПЕЦИФИЧНИ ПРАВИЛА НА ДЕЙСТВИЕ ПРИ ИЗВЪНРЕДНИ СИТУАЦИИ

1. Правила за действие при аварии в оборудването и съоръженията

При възникване на извънредна ситуация поради авария в техническото оборудване и съоръженията, Групата за действие при извънредни ситуации предприема действия за изключване на:

- електроснабдяването;
- опасните съоръжения и инсталации.

Възстановяването на работата в засегнатите/застрешени зони започва едва след отстраняване на авариите или изключване на:

- всички авариали/опасни за ползване съоръжения и инсталации;
- предотвратяване на причините за аварията.

Ръководителите на засегнатите/застрешените зони са длъжни да забраняват присъствието и работата на служителите/работниците преди пълното обезопасяване на съоръженията, инсталациите и работните площиадки.

Служителите/работниците са длъжни да отказват присъствие и дейност с техническото оборудване на работните площиадки, когато не са убедени, че безопасността им е осигурена.

2. Правила за действие при природни бедствия

При възникване на извънредна ситуация, причинена от природни бедствия, са възможни два основни варианта:

2.1. Възможно е прогнозиране на природното бедствие и последиците от него. Това се отнася за случаите на наводнения, ураганни ветрове и др., при които условията за възникване на извънредна ситуация могат да бъдат прогнозирани и проследени. В този случай отговорникът по ЗБУТ и Групата по ЗБУТ, със съдействието на техническия ръководител, определят и организират предприемането на всички възможни и изпълними превантивни действия с цел недопускане на пострадали и възможно намаляване на загубите.

2.2. Не е възможно прогнозиране на природното бедствие и последиците от него. Тук спадат природните бедствия, които настъпват внезапно и не е възможно проследяването на предизвикващите ги условия.

В случай на внезапно настъпили природни бедствия, ръководството на обекта и членовете на Групата за действие при извънредни ситуации, независимо от това къде се намират, предприемат необходимите действия за възстановяване на комуникацията с ръководството и организиране на спасителните работи.

В случай, че офисите и обектите не са пострадали от природното бедствие, ръководството на обекта и отговорникът по ЗБУТ влизат във връзка със съседите на обекта и др. представители на заинтересованите страни, за оказване на помощ и съдействие при необходимост.

3. Действия при характерните за района природни бедствия

3.1. Действия при силно земетресение

- оповестяване на персонала;
- евакуация на персонала от сградите и територията на обекта през главния изход;
- в случай на разрушения незабавно се установява броят и мястото на затрупаните и затиснати хора;
- осведомяват се компетентните органи /Гражданска защита, Специална медицинска помощ и др./;
- прекъсва се захранването от трафопоста;
- организиране на охрана на обекта – около работната площиадка;
- извозване на личния състав по домовете с транспорт на фирмата.

3.2. Действия при снеговалеж и заледявания

- при силни снегонавявания и затрупване на пътищата от републиканската пътна мрежа в района, работната смяна, намираща се на обекта, остава в помещението;
- оведомява се районната пътна служба за възникналата ситуация;
- хората от работната смяна се прибират по домовете си след разчистване на пътищата;
- пътната мрежа в района на обекта се почиства със собствени сили и средства.

3.3. Действия при силен бурун и ураганен вятър

- всички врати и прозорци в помещението се затварят пълно;
- персоналът се съсредоточава в най-добре защитените помещения, определени от ръководството;
- след преминаване на бедствието, на заседание на Групата за действие при извънредни ситуации, с участието на техническия ръководител и отговорника по ЗБУТ, се вземат решения за оценка и предотвратяване на последствията.

3.4. Правила за действие при терористични нападения

В случай на установена вероятност от терористично нападение техническият ръководител, отговорника по ЗБУТ и Групата по ЗБУТ планират и организират предприемането на съответстващи превантивни действия като:

- известяване на органите на МВР за появилата се опасност;
- поставяне на охрана на сградите и съоръженията на обекта;
- планиране и организиране на непрекъснато наблюдение на възникналата рискова ситуация;
- инструктиране на всички служители и работници за:
  - необходимостта от повишено внимание и начините на наблюдение на ситуацията;
  - начините и механизмите за известяване на органите на охраната и полицията, в случай на непосредствена опасност.

В случай на възникната извънредна ситуация, за която съществува вероятността да е причинена от терористично нападение, отговорникът по ЗБУТ незабавно информира органите на МВР и изисква предприемането на действия по охраната на обекта и всички работни площиадки.

ЛИЧНИ ПРЕДПАЗНИ СРЕДСТВА ПРИ РАБОТА НА ВИСОЧИНА

Личните предпазни средства се използват, когато рисковете не могат да бъдат избегнати или намалени в достатъчна степен чрез средствата за колективна защита или посредством мерки, методи и процедури при организация на работа. При работа с риск за здравето и безопасността, който не може да се отстрани по друг начин, задължение на работодателя е да осигури на работещите необходимите лични предпазни средства. Личните предпазни средства трябва да осигуряват защита от рисковете, при които се прилагат, да отговарят на съответното работно място и да отговарят на съответното здравословно състояние и размерите на работещите. Личните предпазни средства са предвидени за индивидуално ползване само по предназначение. Използването на личните предпазни средства може да е постоянно, когато опасностите са постоянни и периодично - при пределни условия - при аварии, бедствия и други. Личните предпазни средства биват различни видове в зависимост от това, какъв орган от човешкия организъм трябва да се защити.

При изпълнение на работата на височина, специалистите от фирмата използват най-често следните АПС:

Зашитни каски за главата при работа по железорешетъчни мачти, тераси и др. Предназначени са да предпазят черепа от удар в неподвижен елемент от конструкцията или от падащ предмет.

Зашитни обувки при работа на височина - предназначени са да предпазят долните крайници и трябва да са с подметки, които предпазват от подхълъзване и опасност от падане.

Зашитни очила на очите или лицето - защитните очила се използват за предпазване на очите при рязане и шлайфане / например при работа с ъглов шлайф /, работа с абразивни материали / например при работа с шмиргел /, работа с органични разтворители / например при работа с бои и др. /

Лицеви шлемове се използват задължително при работа с електроожен с използване на подходящ екран.

Дихателни маски - използват се за защита на дихателните пътища при работа с пулверизатори.

Предпазители за ушите / антифони / - използват се при работа с пневматични пробивни машини и други дейности с наднормен шум.

Зашитни облекла - този вид лични предпазни средства са най-масовите. Към тях спадат гащиризони, куртки, работни панталони, ръкавици - съответно за зимен и летен сезон.

Не се допуска работник без работно облекло на строителната площиадка.

Зашитни колани - използват се задължително при работа на височина върху кули, железорешетъчни мачти, наклонени покриви и др. Използването на нестандартни колани или такива със съмнителен произход е абсолютно забранено.

Зашитни въжета - използват се при работа на височина за повдигане на товари.

КОЛЕКТИВНИ ЗАЩИТНИ ПРЕДПАЗНИ СРЕДСТВА ПРИ РАБОТА НА ВИСОЧИНА

За извършване на строително-монтажни работи на височина могат да се използват скелета, платформи и люлки с информация за експлоатация, допустими натоварвания, демонтаж, изисквания за безопасна работа. Състоянието на скелетата, платформите и

люлките задължително се проверява от прекия технически ръководител или ръководителя на монтажната група, непосредствено преди тяхната експлоатация. При констатиране на неизправност не трябва да се започва работа. Когато неизправността се установи по време на работа, работата се преустановява. Не се допуска използването на скелета, платформи и люлки, когато има деформирани, пукнати, корозирали, загнили или липсващи елементи. Не се допуска складирането на продукти и отпадъци върху подовете на скелетата, платформите и люлките. Не се допуска укрепване на подемници и други повдигателни съоръжения към скелета. Не се допуска поставяне на стълките на скелетата и платформите върху случайно опори. Габаритната височина между два пода на скелето не трябва да е по-малка от 2,0 м.

Не се допуска преместване на подвижно скеле, когато върху него има хора, материали, инструменти, отпадъци или други, както и при неблагоприятни климатични условия. Люлките и платформите се използват в съответствие с предназначението им. При всяко преустановяване на работата люлката се спуска на земята. Не се допуска извършване на други СМР над и под люлката и платформата, в която има хора. Не се допуска прикачване на работещи от люлки или автокули в изградените сгради или съоръжения. Изкачването на работещите по стълби на височина по-голяма от 10,0 м се допуска при условие, че стълбите са съоръжени с площащи за почивка, разположени във височина, на разстояние не по-голямо от 10,0 м, а при липса на такива, за почивка се използват специалните предпазни колани чрез привързане на подходящи места.

Преносими стълби могат да се използват за извършване на строително-монтажни работи в следните случаи:

- когато е невъзможно и нецелесъобразно използването на стационарни стълби, скелета, платформи и други, по-удобни и по-безопасни съоръжения;
- когато няма забрана за използването им при извършване на съответния вид работа;
- когато работата не е свързана с придържането на обемисти и тежки товари;
- когато товарът не се налага да се държи с две ръце;
- когато теренът или подът е равен и не е хълзгав, и не се налага ръчно придържане на някое от рамената на двураменни стълби;
- когато са осигурени срещу преобръщане;
- когато естеството на работата не изисква едновременното ѝ извършване от повече от един човек на една стълба;
- когато теглото на лицето, използыващо стълбата със или без допълнителен товар, не надвишава допустимото ѝ натоварване.

Не се допуска използването на преносими стълби за извършване на работи по стени и тавани на височина, по-голяма от 3,5 м, за изкачване на товари. Не се допуска използването на нестабилни, подвижни или не осигуряващи стабилност конструкции за горна опора на единична стълба. Използването на висящи стълби се допуска по изключение, при условие, че са метални и са сигурно захванати в горния си край за подходящ конструктивен елемент. Не се допуска обаче използването на висящи метални стълби, когато работещия не е обезопасен с предпазен колан, привързан към конструктивен елемент или към стълбата.

КАРТА ЗА ОСНОВНИТЕ ДЕЙСТВИЯ ПРИ ДАВАНЕ НА ПЪРВА ДОЛЕКАРСКА ПОМОЩ

Долекарска помощ е тази,която се оказва на пострадалия/те преди транспортиране в болница или идването на декар.Тя е задължителна според съвестта на всеки човек.За да бъдем полезни,и то ефективно,дори за спасяването на човешки живот,е необходимо да прилагаме правило първата долекарска помощ.

I.Първа долекарска помощ при наранявания и счупвания

A.Наранявания

Раната е открита,съпровождана от нарушаване цялостта на кожата и лигавиците,и подлежащите тъкани.

При оказване на първа долекарска помощ е достатъчно поставянето на превръзка върху нея.

Правила за предотвратяване замърсяване на раната при поставяне на превръзката:

Да не се пипа раната с ръце,защото е възможно да попаднат микроби,способни да предизвикат инфекция.

Да не се промива раната с вода или с други течности,за да не попадат замърсяващите материји,намиращи се около нея,вътре в самата рана.

Да не се изчиства раната от замърсяване със спирт,йод или други дезинфекционни средства.

Да се постави стерилна превръзка върху раната,като се използва личния стерилен пакет,намиращ се в аптечката.В никакъв случай да не се поставя памук върху раната.Ако стерилният превързочен пакет е недостатъчен,могат да се използват чисти кърпи,късове плат,бельо,но винаги трябва да се внимава с допълнителното замърсяване.

При рани в областта на главата да не се промива раната с кислородна вода,поради опасност от попадане в очите и трайното им увреждане.

Б.Счупвания на кости

Първа помощ се състои в обездвижване на увредения крайник или засегната част от тялото.

Методи на обездвижване:

Първо трябва да се прецени общото състояние на пострадалия/сърдечна дейност,дишане,загуба на съзнание/. Той не бива да бъде местен без присъствието на лекар,освен ако това не е жизнено необходимо.

Обездвижване,при което не се използват твърди обездвижващи средства – например,горният крайник може да се прикрепи към гръденя кош,свит под прав ъгъл в лакетната става;долният наранен крайник може да се прикрепи към здравия с различни видове меки превръзки – колан,вратовръзка,носна кърпа.Този начин трябва да се прилага по-рядко,поради недостатъчния ефект на обездвижването.

Обездвижване,при което като обездвижващи средства се използват подръзни материали – дъски,по-дебели клони или други подходящи в момента дървени,железни или пластмасови изделия,за да се направят така наречените шини/.

Обездвижване,при което се използват стандартни шини,тип „Крамер”.

При установено счупване в рамките на обема на първа помощ,в никакъв случай не се прави опит за наместване на счупените кости.Когато се касае за открито счупване и в раната се показват костни фрагменти,не се прави опит за наместването им,а те се покриват само със стерилна превръзка.

Шините се поставят върху дрехите или предварително се подплатяват,за да не увредят кожата.При поставяне на шината,е необходимо да се обхванат най-малко две съседни стави – под и над счупването.

При нараняване в гръбначната област,винаги трябва да се допусне,че има счупване на гръбначния стълб.Това е сериозна травма,защото счупените прешлени могат да притиснат гръбначния мозък и да причинят парализа.Пострадалият да не бъде преместван без присъствието на лекар.При опасност за живота му,това да става с минимални движения.

II.Първа долекарска помощ при кръвотечение

Видове кръвотечения:

Артериални – когато е нарушената цялостта на артериален кръвоносен съд.Разпознава се по яркочервения цвят.При тяхното разкъсване кръвта изтича на тласъци,в съответствие с ударите на сърцето.Има ярко червен цвят поради наличието на повече кислород.При тях бързината на кръвоизлива е най-голяма,затова са и най-опасни.До пристигането на лекар е необходимо следното:

- да се притисне кървящият съд;
- над кървящата рана да се направи стегната превръзка/ от бинт,кърпа,колан или др. подходящо средство/,за да спре притока на кръв към нараненото място;
- да се превърже раната или да се покрие с марля;
- задължително е да се отбележи в колко часа е направена превръзката,тъй като тя не трябва да остава повече от два часа,а през зимата – повече от един час,тъй като съществува опасност от умъртяване на останалата без кръв тъкан;за да се знае кога е направена кръвоспиращата превръзка се поставя листче с часа и датата на направа на превръзката на видно място,най-добре-закачено на самата превръзка;
- ако се наложи превръзката да остане по-дълго от определеното допустимо време,позволено е тя да се разхлаби за няколко минути,за да се даде възможност на кръвта в кръвоносните съдове да премине под превръзката и да подхрани тъканта,периферно от нея.Отпускането не трябва да става изведнъж,а постепенно;
- пострадалото лице да се остави в легнало положение и да му се даде топъл чай,ако има тази възможност.

Венозни – когато е нарушена цялостта на вена. Изтичането на кръвта при разкъсване на вена става равномерно и ако вената е голяма за пострадалия има опасност за живота му. Кръвта има тъмночервен цвят.

Капилярни – когато е нарушена цялостта на капиляри. При тяхното нарушаване кръвта изтича на капки – тя „сълзи“. Получават се при повърхностни наранявания.

Първото, което трябва да се направи при кръвоизлив, е да се пристъпи към кръвоспиране.

Най-сигурен метод за временно кръвоспиране е пристягането на кървящия съд над мястото на нараняването /кървенето/ чрез Есмархов бинт, засуквачка или с обикновени средства като колан, триъгълна кърпа и други.

Съществуват няколко правила, които трябва да се знаят при поставяне на кръвоспиращите превръзки:

Правят се само при кръвотечение на крайниците.

Правят се централно над мястото на кръвоточението: при кръвотечение от горен крайник – над лакетната става, а при долн – над коляното.

Винаги се правят върху подложка от плат, марля, триъгълна кърпа и други.

Трябва да се пристяга до изчезване на периферния пулс или до спиране на кръвоточението. Този момент трябва да се отчита правилно, защото при недобро притискане се получава венозен застой и вместо да спре, кръвоточението се засилва, а при венозен застой и пристягане по-силно от необходимото могат да се получат усложнения, даже парализа на крайника.

Кръвоспиращата превръзка не бива да се поставя на голо.

Независимо от кръвоспиращата превръзка, раната трябва да се обработи при спазване на правилата за предпазване от инфекция.

III. Първа долекарска помощ при термично изгаряне

Изгаряният се предизвикват от действието на висока температура, електрически ток, химични вещества и висока температура.

Термични изгаряния:

Тежестта на едно изгаряне се определя от дълбината и площта на поражението:
Според дълбината различаваме 4 степени на изгаряне:

Първа степен – зачерьяване на кожата, съпроводено с болка.

Втора степен – силно болезнени мехури.

Трета степен – кожата е леко бледа до бяла или в зависимост от увреждащият агент – кафява до черна.

Четвърта степен – овъгяване с некроза, както на кожата, така и на поддържащите тъкани.

Според площта на поражението – „метод на девятките“.

Според този метод: главата и шията представляват 9% от повърхността на тялото, всеки горен крайник – 9%, предната повърхност на тялото – 18%, всеки долн крайник – 18% и кожата на половите органи – 1%. При по-ограничени изгаряния обикновено се използва методът на дланта. Дланта на всеки човек представлява 1% от телесната му повърхност.

Долекарска помощ при термични изгаряния:

При ограничени изгаряния от първа степен, след охлажддане с течаща вода и измиване със сапун, кожата се намазва с мехлем /най-добре Дефламол/ или се напръсква с Лантенол спрей.

При ограничени изгаряния до 10% от втора и трета степен:

- при неразкъсани мехури – измиване на кожата със студена вода и сапун; охлажддане 5-10 минути и поставяне на стерилна превръзка;
- при разкъсани мехури – охлажддане под течаща вода, поставяне на стерилна превръзка.

И в двата случая на пострадалия се дава аналгин и той се насочва за превръзка в хирургичен кабинет.

При изгаряния над 15% от втора и трета степен обикновено настъпва термичен шок.

Раните се покриват със стерилна превръзка, с чиста изгладена кърпа или чаршаф и след даване на аналгин, пострадалият се транспортира до най-близкото хирургично отделение.

Химически изгаряния

Тежестта на химическите изгаряния се определя от концентрацията и времето на действие на химическия агент.

Долекарската помощ ще има за цел прекратяване действието и намаляване концентрацията на химическия агент.

Локално киселините се неутрализират с 2-5% р-р на натриев бикарбонат ,а основите – с 1% р-р на оцетна киселина.

При изгаряния с фосфор,изгорялата повърхност се почиства механично от частиците му и се поставя влажна превръзка с 5% р-р на меден сулфат или разреден /1:5000/ р-р на калиев хиперманганат.

всички видове изгаряния:

Преди всичко,при даване на първа долекарска помощ действията трябва да бъдат бързи,но обмислени и последователни:

- първо е необходимо да се загаси горящото облекло и да се направи суха стерилна превръзка;
- изгорената част от тялото да се облее със студена вода и да се охлади;
- при изгаряне от ел.ток да се прекъсне връзката между пострадалия и ел.веригата,когато няма сърдечна дейност и дишане да се започне сърдечен масаж и изкуствено дишане.

IV. Първа долекарска помощ при измръзване

Кожата измръзва най-често по откритите части на тялото.В първия стадий на измръзването тя побледнява и губи чувствителността си.След това клетките в засегнатите участъци умират и се появяват язви.

Помощта се изразява в следното:

- засегнатите части се увиват в сухи,топлоизолиращи кърпи или вълнени превръзки;
- превръзките да обхващат само измръзналата част и да останат само върху нея,докато се появи усещане за топло и се възстанови чувствителността;
- пострадалата част да не се движи,тъй като кръвоносните съдове стават крехки и са възможни кръвоизливи;
- измръзналата част да не се разтрива със сняг,тъй като кожата се охлажда още повече,може да бъде одраскана или замърсена с микроби;
- на пострадалия да се даде топла храна и напитки /сладък чай,кафе,мляко/;
- при измръзване пострадалият да се заведе незабавно в болница.

V. Първа долекарска помощ при сънчев и топлинен удар

Сънчев удар /слънчесване/ се получава,когато човек дълго време се подлага на непосредствено действие на слънчевите лъчи с открыта глава.

Началните симптоми на слънчев удар са:

- отпадналост;
- главоболие – по-силно или по-слабо изразено;
- разстройство в зрението – явяват се тъмни петна пред очите и шум в ушите;
- виене на свят;
- понякога се явяват разстройство в гълтането,гадене,повръщане.

Обективно се установява обща вялост,зачервяване на кожата на лицето,на главата,температурата се повишава,като в началото е по-малко повишена /38°-38,5°/,а по-късно се повишава повече,пулсът и дишането се участяват.Ако действието на слънчевите лъчи продължи се ,се стига до загуба на съзнание,забавяне на дишането и пулса,появяват се потрепвания на отделни мускулни групи,които могат да преминат в общ гърч.

Първата помощ се заключава във вземането на бързи мерки,за да се предотвратят усложненията:

- 1.Пострадалият се отнася на сенчесто,хладно,проветриво място или поне му се прави сянка,за да се избегне по-нататъшното непосредствено влияние на слънчевите лъчи.
- 2.Напръсква се със студена вода.
- 3.Дава му се да пие течност /по възможност – студена/.
- 4.Дрехите се разкопчават.
- 5.Ако дишането или кръвообръщението спира,се прибягва до изкуствено дишане или непряк масаж на сърцето.
- 6.След преминаване на пълвиците симптоми,могат да останат различни общи разстройства:сънливост,разбитост,главоболие,жажда,болки в мускулите.
- 7.Срещат се нервно-психически разстройства.

Предпазването от слънчев удар изисква:

- 1.Да се избягва ненужното стоеене на слънце без шапка.
- 2.Облеклото в топли,слънчеви дни да бъде леко,да се избягват тъмните тонове.
- 3.В топли дни да се поемат повече течности.

4.Болни съсъ сърдечни и бъбречни заболявания и високо кръвно налягане трябва да избягват продължителното стое на слънце.

Топлинен удар

Получава се,когато човек се намира под въздействието на температура, макар и не много висока, но топлоотделянето е затруднено. Това става най-често във влажни помещения, при физическа работа с дебели дрехи , които пречат на топлоотделянето.

Признаките на топлинен удар са:

- неспокойствие;
- отпадналост;
- общо изпотяване;
- виене на свят;
- повишаване на температурата;
- зачервяване на лицето;
- главоболие;
- повръщане;
- ускорен пулс;
- суха и гореща кожа.

В тежки случаи се появяват гърчове,загуба на съзнание.Може да настъпи и смърт.

Първа помощ трябва да се оказва бързо,за да се избегнат усложненията.

Необходимо е:

- 1.Бързо извеждане на хладно и проветриво място.
- 2.Пострадалият да се постави в хоризонтално положение /да легне/.
- 3.Освобождава се от пристягащи дрехи.
- 4.Дават му се студени течности /по възможност/.
- 5.Напръска се със студена вода.
- 6.При спиране на дишането и кръвообръщението,се прави изкуствено дишане или непряк сърдечен масаж.

За избягване на топлинен удар,е необходимо да се вземат профилактични мерки:

- 1.Помещенията да се проветряват добре.
- 2.Работещите в топли,влажни помещения,да работят с дрехи,които улесняват топлоотделянето.
- 3.Да се дават повече течности.
- 4.На работещите в тежка физическа работа в такива помещения да се дават чести почивки.
- 5.При появя на някои от признаките на топлинен удар,пострадалият веднага да се извежда от помещението.

VI. Първа долекарска помощ при въздействие на електрически ток върху човек:

- 1.Освобождаване на пострадалия,по възможно най-бързия начин от напрежението,под което е попаднал.При това – да се вземат необходимите мерки срещу попадане под напрежение на лицето,извършващо освобождаване на пострадалия.При напрежение до 1000 V,за целта трябва да се използват боти,ръкавици и щанги за съответното напрежение;
- 2.При положение,че пострадалият се намира на височина и при освобождаването му от напрежение съществува възможност от падане и получаване на допълнителни травми,да се вземат мерки за предотвратяването им;
- 3.Да се предвидят възможности за допълнителни светлинни източници в случаите,когато изключването на напрежението може да доведе до спиране на осветлението;
- 4.Ако пострадалият има пулс и деша самостоятелно,той се оставя да лежи с разкопчани дрехи,като му се осигурява достъп на чист въздух;към носа му се поднася памук,напоен с амоняк,а лицето му се измива или напръска със студена вода.
- 5.Ако пострадалият е в безсъзнание и дишането му е слабо и конвулсивно или няма дишане и пулс,той не следва да се счита за мъртъв,а за изпаднал в състояние на клинична смърт, от което може да бъде изваден.За целта се извършва следното:

- почистване на устата на пострадалия от нечистотии,изкуствени челюсти и др. подобни;
- разтваряне на устата чрез изнасяне на долната челюст напред;
- бързо да се освободи проходимост на горните дихателни пътища като се изтегли и задържи езикът напред,а главата се наведе назад в максимално възможно положение;

- да се пристъпи към изкуствено дишане, като най-ефикасни от съществуващите методи са „уста в уста“ и „усна в нос“;

- при липса на пулс на пострадалия, се пристъпва към към индиректен масаж на сърцето.

6. Долекарската помощ на пострадалия от електрически удар следва да продължава до пристигането на лекарския екип или по време на транспортирането на пострадалия до здравно заведение. До тогава той се счита за жив. Само компетентно медицинско лице може да констатира настъпила смърт, след което помощта се прекратява.

7. Строго се забранява заравянето на пострадалия в земята или други действия, които биха затруднили дишането.

8. При протичане на ел. ток през човешкото тяло или при развитие на волтова дъга мога да се получат и изгаряния. В тези случаи се оказва долекарска помощ, съгласно раздел на настоящите правила.

9. Продължително лъчисто въздействие на електрическа дъга върху очите предизвиква заболяването електроофтальмия. Изразява се във възпаление на ретината и роговицата на очите от ултравиолетовото излъчване на дъгата. От това заболяване най-застрашени са електrozаварчиците, които не ползват лични предпазни средства или странични лица, които наблюдават тяхната работа. Долекарската помощ в тези случаи се изразява в поставянето на студени компреси от борова вода върху очите, а пострадалият незабавно се отвежда на лекар.

VII. Първа долекарска помощ при ухапвания от змия, куче, насекомо:

A. Ухапване от змия:

- прави се пристегнатата превръзка над мястото на ухапването;
- внимателно се изтриват и измиват със сапунена вода капчиците отрова от и около ухапаното място, и областта се измива обилно с вода;
- раната се превръзва с чиста превръзка;
- при силна болка се дава обезболяващо – аналгин;
- бързо транспортиране до лечебно заведение, където се поставя противозмийски серум, поддържа се сърдечно-съдовата система;
- при ухапване от змия не бива да се изсмуква с уста отровата от ухапаното място.

B. Ухапване от куче:

- намазване около раната с йод – внимава се да не се докосва раната;
- превръзване със стерилна превръзка;
- бързо транспортиране до болнично заведение.

C. Ухапване от насекомо:

- изваждане на жилото / най-добре с инструмент – пинсета/. То трябва да се хване по възможност близо до кожата, за да се избегне впръскването на отровата, останала в него;
- поставяне на памук или марля, напоени с разтвор на амоняк или спирт;
- даване на течности;
- даване на болкоуспокояващи средства;
- по-късно се правят студени компреси.

VIII. Първа долекарска помощ при загуба на съзнание:

В ежедневието може да настъпи внезапно прилошаване, водещо до загуба на съзнание. Най-честа причина за това са смущения в кръвооросяването на мозъка, което е предизвикано от продължително стоеене в изправено състояние, при по-чувствителни хора /когато чуят нещо неприятно, видят неприятна гледка и т.н./, недохранване и други. Вследствие на вегетативната нервна стимулация в тези случаи кръвното налягане рязко спада и е възможно човек да получи световъртеж, да пребледне, дори понякога – да повръща. Получава се едно отпускане на тялото, шум в ушите и тъмни петна пред очите, пада и за кратко време губи съзнание. Съзнанието се възстановява почти веднага след падането, защото главата е по-ниско спрямо тялото, а това увеличава притока на кръв в нея. **При тези случаи припадналият трябва да се остави известно време легнал без възглавница, да се освежи с мокра кърпа или вода.**

Състоянието на безсъзнание много често е израз на сериозни заболявания. Помощта, която се оказва преди да се намеси лекар, трябва да бъде насочена към запазване на жизнените функции на болния. Имат се предвид следните действия:

- преди всичко болният трябва да остане в легнало състояние, дори и ако той бъде транспортиран;
- да се направи изкуствено дишане, ако е необходимо;

- да се проверят пулсът и сърдечната дейност, а присъмнение за липса на сърдечна дейност – да се направи сърдечен масаж;
- преживелият травма да не се мести в отсъствието на лекар. При такава необходимост, това да се осъществи с минимални усилия и на твърда носилка;
- при алкохолно, медикаментозно и наркотично отравяне е необходимо веднага да се предизвика повръщане и незабавно да се потърси лекар.

IX. Първа долекарска помощ при спиране на сърдечната дейност и инфаркт на миокарда:

А. При спиране на сърдечната дейност – това може да стане при инфаркт, удавяне, задушаване и други. То се съпровожда с липса на съзнание, дишане и пулс, но не винаги завършва със смърт. Ако зениците на пострадалия са много разширени, това означава, че мозъкът не получава достатъчно кислород. Необходимо е веднага да се започне външен /непряк/ масаж на сърцето и изкуствено дишане. За целта с двете длани на ръцете се извършва ритмичен натиск 50-60 пъти в минута върху долния крайник на гръдената кост. При този натиск сърцето се притиска към гръбначния стълб и се осигурява циркулацията на кръвта.

Б. При инфаркт на миокарда – диагнозата на сърдечния инфаркт трябва да се постави само от лекар /с помощта на ЕКГ и лабораторни изследвания/. Все пак, добре е да се познават типичните признания на инфаркта, защото първите няколко минути може да се окажат от решаващо значение. Най-добре е още през първия час болният да постъпи в отделение за интензивни грижи. Докато дойде бърза помощ трябва:

- болният да се постави, където и да се намира, в легнало положение;
- да му се осигури пълен покой, без каквото и да е вълнения и суматохи;
- да се разкопчаят и разхлабят дрехите му;
- да се осигури достъп на чист въздух;
- при необходимост да му се даде нитроглицерин;
- да не му се дават течности.

ОПИС
на лекарствата, превързочните средства
и други материали за окомплектоване на аптечките
(съгласно "Правила за оказване на първа долекарска помощ при
увреждане на здравето при работа" 1994 г.)

N: по ред	Наименование на материалите	Мярк а	Количество		Забележка
			Еднократн о	Неснижае м запас	
I. Лекарствени средства					
1.	Аспирин таблетки	Бр.	40	10	
2.	Аналгин-хинин дражета	Бр.	20	10	
3.	Амидофен таблетки	Бр.	20	10	
4.	Аерон таблетки	Бр.	20	10	
5.	Аналгин	Бр.	20	10	
6.	Адсорган гранули оп. 80 гр.	Бр.	3	1	Карбоактиватус оп. 50 гр. за замяна
7.	Амонячен разтвор	Гр.	30	10	В стъкла с гумени запушалки ампули с амоняк разтвор за замяна
8.	Кофенал таблетки	Бр.	20	10	
9.	Борова вода	Гр.	100	30	
10.	Валидол таблетки	Бр.	20	10	
11.	Тинктура антихолерика (давилови капки)	Гр.	20	10	В стъкло с капкомер
12.	Йод-бензин	Гр.	100	40	В тъмно стъкло с гумена

					запушалка
13.	Йодна тинктура	Гр.	30	10	В стъкло гумена (пластмасова) запушалка
14.	Кислородна вода	Гр.	100	40	В стъкло гумена (пластмасова) запушалка
15.	Рициново масло в капсули по 5 гр.	Бр.	12	6	
16.	Риванол – разтвор	Гр.	100	40	
17.	Натриев бикарбонат	Гр.	100	50	
18.	Калиев перманганикум	Гр.	20	5	Разтваря се във вода до бледорозов цвят
19.	Небацетин пудра	Гр.	10	5	
20.	Оцетна киселина	Гр.	50	20	В стъкло гумена (пластмасова) запушалка
21.	Антидот шприцтуба	Долин	Бр.	10	5

II. Превързочни средства

1.	Бинтове марлени 5 / 5	Бр.	4	2	
2.	Бинтове марлени 5 / 10	Бр.	4	2	
3.	Превръзка антисептична готова средна	Бр.	4	2	
4.	Кърпи марлени стерилни размери 14 / 16 33 / 35	Бр. Бр.	2 2	1 1	
5.	Памук медицински хигроскопичен пак.X 50 гр.	Пак.	2	1	
6.	Анкерпласт с размери : 1 м / 4 см 5 м / 8 см	Пак. Пак.	2 2	1 1	
7.	Триъгълни кърпи	Бр.	2	1	
8.	Лейкопласт 5 / 5 ролки	Опак.	2	1	
9.	Турникети	Бр.	2	1	
10.	Лични предпазни пакети	Бр.	2	1	
11.	Игли безопасни	Бр.	2	1	
12.	Шини крамерови	Бр.	8	4	

III. Други материали

1.	Ножица средна	Бр.	1	1	
2.	Пинсета анатом. 11 – 13 см	Бр.	1	1	
3.	Джобно ножче средно	Бр.	1	1	
4.	Термометър	Бр.	1	1	
5.	Чаша за вода пластмасова	Бр.	1	1	
6.	Сапун за лице	Бр.	1	1	
7.	Салфетки за бърсане	Бр.	1	1	
8.	Съд за отпадъчни	Бр.	1	1	

	материали				
9.	Аптечно шкафче	Бр.	1	1	

Забележка : Да се следи срока на годност на лекарствата.

Забележка:

Съдържанието на настоящия проект, част "ПБЗ", е съгласно чл. 10 от Наредба № 2/22.03.2004г. за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд при извършване на строителни и монтажни работи /ДВ, бр. 37/04г./

Задължени с настоящия план лица :

1.Строител/Главен изпълнител : ..... , седалище и адрес на управление, представявано и управлявано от управителя ..... тел.....(мобилен .....), факс, ... , e-mail .....

2.Технически ръководител : ..... тел....., факс, ... , e-mail .....

3.Отговорен ръководител : ..... , длъжност ..... при Строителя/Гл.изпълнител тел....., факс, ... , e-mail .....

Забележка :

1.Настоящият план следва да се актуализира с данните за избрания Строител/Главен изпълнител и определените от него Технически ръководител/отговорен ръководител преди откриване на строителната площадка ;

2.Настоящият план следва да се актуализира в хода на изпълнението на строежа при настъпване на промени, свързани с лицата-участници в строителството и хода на изпълняваното строителство ;

3.Техническият ръководител определя поименно лицата от състава на работещите на строителната площадка (извън цитираните в настоящия план длъжностни), които отговарят за зачисленото им оборудване и отговарят за извършване на конкретните действия, посочени в плана.

ПРОЕКТАН